

ANUL I.

APRIL—IULIE 1933.

No. 9-12.

VLĂSTARUL CÂMPIEI . . .

REVISTĂ DE FOLKLOR ȘI ARTĂ POPORANĂ
CU SEDIUL ÎN COMUNA COJOCNA, JUD. CLUJ.

INTEMEIETOR :
VASILE MOLDOVANU
învățător.

REDACTOR :
DR. ION BOSICA
medic.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUPRINSUL :

1. V. Moldovanu : Cu mult folos . . .
2. M. Suciș : Cele trei focuri, Baba Dochia.
3. V. Moldovanu : Duhurile casei.
4. Dr. I. Bosica : Considerațiuni asupra particularităților graiului bănățean.
5. V. Moldovanu : Crestături în lemn.
6. M. Suciș : Strigături din Cojoena, jud. Cluj.
7. I. Butuza : Strigături din Păglișa, Dârja și Cubleș, jud. Cluj.
8. Gh. Racotzi : Strigături din Popești, jud. Cluj.
9. Dr. I. Bosica : Strigături din Parța, jud. Timiș Torontal.
10. M. Cojoeneanu : Cei doi frați. (Poveste din comuna Cojoena-Cluj).
11. Dr. I. Bosica : Descânțece din Parța, jud. Timiș-Torontal.
12. V. Beldeanu : Strigoitul.
13. V. Moldovanu : Joia-Mare.
14. V. Moldovanu : La Paști.

Redactor responsabil: *Dr. Ion Bosica, medic.*
Redactori: *Vasile Moldovanu, învățător.*
Chifor Romulus, învățător.
Cojocneanu Maria, învățătoare.
Suciu Maria, învățătoare.

ABONAMENTE : *Pe un an = 80 Lei.*
1/2 an = 40 ,,
Pe un an = 120 ,, instituțiuni.

Colaboratori.

1. <i>Dr. Bosica Ion, medic.</i>	8. <i>Moldovanu Vasile, dir. școl</i>
2. <i>Chifor Romulus, înv.</i>	9. <i>Suciu Gheorghe, protopop</i>
3. <i>Checicheș Maria, înv.</i>	10. <i>Suciu Maria, înv.</i>
4. <i>Cojocneanu Maria, înv.</i>	11. <i>Șiclovanu Gheorghe.</i>
5. <i>Dăneș Gheorghe.</i>	12. <i>Racotzi Gheorghe, înv.</i>
6. <i>Giurgiu Valeriu, protopop.</i>	13. <i>Beldeanu Vasile, preot.</i>
7. <i>Grossu Nicolae, înv.</i>	14. <i>Butuza Izidor, impiegat.</i>
-
-

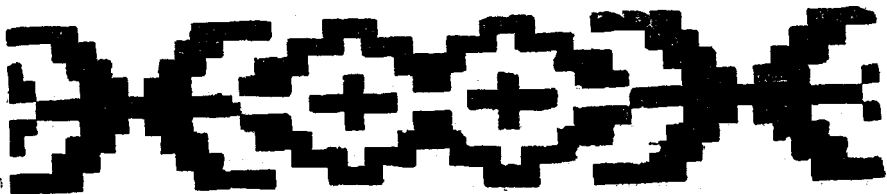
Comitetul de conducere:

Membrii fondatori:

1. <i>Dr. Bosica Ion, cu 1000 Lei</i>	5. <i>Cojocneanu Maria, cu 500 Lei</i>
2. <i>Moldovan Vasile, cu 500 "</i>	6. <i>Moldovan Susana, cu 200 "</i>
3. <i>Suciu Maria, cu 500 "</i>	7. <i>Turcu Liviu, cu 250 "</i>
4. <i>Palu Iosif, cu 500 "</i>	8. <i>Chifor Romulus, cu 200 "</i>
9. <i>Giurgiu Eugen, cu 200 Lei</i>	

Membrii activi, cu o cotizație anuală de 60 Lei:

1. <i>Dna Dr. Bosica Susana.</i>	8. <i>Dș. Laurențiu Maria.</i>
2. <i>Dș. Dascăl Irina.</i>	9. <i>Dș. Moldovan Susana.</i>
3. <i>Dș. Cojocneanu Maria.</i>	10. <i>Dș. Runcu Victoria.</i>
4. <i>Dș. Suciu Maria.</i>	11. <i>Dl Lipovan Vasile.</i>
5. <i>Dl Suciu Quintilian.</i>	12. <i>Dl Beldean Ioan.</i>
6. <i>Dș. Herineanu Victoria.</i>	13. <i>Dl Turcu Liviu.</i>
7. <i>Dl Popa I. Ioan cl. Vl. L.G.B.</i>	14. <i>Dl Moldovan Vasile.</i>

Cu mult folos . . .

Amintisem într'un număr trecut al revistei noastre, tot în acest loc, că pentru intelectualii dela sate, cea mai plăcută ocupație — în orele de răgaz — este culegerea folklorului, din satul unde este sortit să-și depene firul vieții. Am arătat atunci ceva mai pe larg, ce îndeletnicire plăcută este această muncă, atât pentru colecționar, cât și pentru literatura noastră folkloristică.

Am observat în multe rânduri, că mulți dintre cei cari adună materialul folkloristic, se mărginesc numai la adunarea strigăturilor, doinelor sau mai rar a unor cântece, ceea ce constituie numai o ramură a folklorului. Bogăția folklorului nostru este mult mai extinsă. Este minunată îndeletnicirea de mai sus, dar ar fi și mai minunată, dacă ar cuprinde tot complexul de manifestațiuni folkloristice și de artă a săteanului nostru.

Bazat pe această idee, îmi iau permisiunea — cu voia celor interesați — de a-mi expune punctul de vedere și felul cum înțeleg și practic în același timp eu, adunarea produsului sufletească de artă și folklor a săteanului.

Producțiunea folkloristică și de artă, a sufletului poporului nostru, cuprinde un întreg complex de viață multilaterală. Cântecetele, doinele, strigăturile, etc., după cum am arătat mai sus — sunt numai o parte din această comoară sufletească, care i-a îmbrățișat numai o anumită porțiune de timp din viața lui, de multe ori destul de limitată și care redă numai o latură a manifestațiunilor lor sufletești. Această ieșire a cuprinsului său sufletească s'a ivit numai în anumite împrejurări, ca: veselie, horă, nuntă, necaz, etc., cari nu cuprind toată viața lui cu toate manifestațiile ei. Ocupându-ne numai cu aceasta, ar însemna, să scoatem la lumină numai o parte din viața săteanului și numai cu o latură a manifestațiilor lui sufletești.

Sufletul are multe cute, în cari se ascund multe taine. Sufletul săteanului român este destul de bogat în aceste taine, pe cari le redă sub multe forme și în anumite împrejurări. Povești minunate, cu o fantezie bogată se ascund în cutele sufletului multor moșnegi sfătoși. Acestea nu sunt date în vileag, decât numai atunci, când moșul e bine dispus și este înconjurat de o ceată de curioși ascultători. Atunci moșul își pune luleaua în colțul gurii, se așează molatec pe prispă, cu un oftat își desface bairerile inimii ș'apoi... dă drumul firului basmului și a altor comori acumulate și create de sufletul său. Pe acestea într'o zi le va duce în mormânt!..

Am ascultat în mod tainic și eu un asemenea povestitor, care m'a făcut să rămân în extaz de cele auzite, spuse cu vocea blândă, sonoră și cu graiul limpede și armonios al unui moșneag inteligent și plin de duhul povestirii. O adevărată comoară de basme!...

De obicei, la asemenea sfaturi stau numai oamenii mai în vârstă, cari nu se mai avântă decât foarte rar în cercul horei sau tropsotul bătutei. Un loc mai retras îl pune pe cercetător în situația de a culege o adevărată comoară de basme.

Apoi, cercetătorul folkloristic, trebuie să-și îndrepte pașii și către căsuța tănuită din marginea satului, unde de obicei își petrece restul zilelor câte o babă vrăjitoare sau cu alte taine și rosturi pentru sat și săteni. Acestea au avut darul și posibilitatea să picure multe gânduri pline de mister în sufletul femeilor din sat. Sunt temute și respectate și de multeori sunt spaima și bucuria unui sat întreg. Ele erau și sunt încă în mare parte și azi doctorii satelor.

Își poate ori cine închipui, câte taine sufletești, câtă bogăție de imaginație și ce grămadă de practici medicinale sau alte creațiuni fantastice, are acumulate baba în întunecoasa casă!... Cât timp ocupă și ce rost important au ele apoi în viața oamenilor din sat!... Oare nu ocupă o bună parte din manifestările sufletești, cele mai ascunse și mai greu de descoperit, ale sătenilor?... Poate că aceste lucruri îl frământă și mai mult chiar, decât celelalte preocupări!...

Toate acestea alcătuiesc un izvor nesecat de cercetare pentru folklorist și poate aici se ascund cele mai bogate creațiuni mitice ale poporului.

Doinele, strigăturile și cântecele, sunt în gura satului întreg. Ele sunt strigate și cântate în auzul tuturor, pe când vrăjile băbești sunt taine ascunse ale sufletului, cari nu pot fi auzite și practicate de ori cine și în cari, baba pune multă șiretenie și îndemănare. Ele pot teroriza întreaga viață a unui sat.

Iată dar, o altă latură a sufletului, destul de bogată în creații, dar care nu apare așa de pronunțată în fața ochiului unui cercetător, ca celelalte și poate din aceasta cauză cercetarea ei este neglijată.

Cea mai interesantă și plină de admirație, dintre toate producțiile sufletești ale poporului nostru, este arta creată de el. De multe ori în lemnul cioplit, eternizează o fantezie a sufletului său, sau leagă toată această creațiune de artă, de un episod din viața sa.

Arta poporană, cu multiplele ei ramuri este pe cale să dispară și să fie înlocuită cu forme moderne sau grăbite, foarte adesea ori lapidare, încât nu mai poți bănuși în ele pe țaranul artist din trecut. Oamenii sunt ocupați, grăbiți și luați apoi de vârtejul diferitelor curente moderne. A intrat afurisita de politi-

că, rău plasată, la sate și dispăre arta și folklorul văzând cu ochii!... Comoara nesecată de plăsmuiri artistice, se duce pe apa sâmbetei și înapoi nu se mai întoarce!... Și e păcat s'o lăsăm!... Fumoșii ușciori, încrustați și ciopliți cu multă măiestrie, cumpăna fântânii, prispa și cununa casei, crucea din deal, ușile dela cimitire și poarta grădinilor, toate minunat încrustate, s'au dus!... Sunt mistuite de foc și înlocuite cu ușciori grei, abia ieșiți din topor, abia atinși de barda maistrului grăbit — subțiat și el, ca tot ce-a ieșit din atelierele orașelor, căci a stat și el patru ani acolo.

Acestea trebuiesc adunate și păstrate cu sfințenie, ca să făurească podoaba școalelor din sat și a altor instituțiuni publice, iar când timpurile se vor mai îndrepta, să alcătuiască istoria grăitoare a satului.

Cum dispar aceste creațiuni de artă în ultimul timp, o să ne lămurească și întâmplarea de mai jos:

Anul acesta am căutat în satul meu după o poartă, pe care o știam, că-i veche și frumos lucrată. O adevărată comoară de artă poporană!... Cum, de cinci ani n'am mai cercetat-o, nu m'am gândit, că curentul vremii a luat-o în mod torențial, și credeam, că am s'o regătesc intactă, ca tot, ce e vrednic de admirat. Păcat însă, că numai unii admiră, ce-i cu adevărat vrednic de admirat, iar alții distrug. Astăzi n'am mai găsit-o!... Terenul din fața porții s'a nivelat și s'a umplut cu piatră, iar poarta înlocuită cu alta foarte modestă, cioplită în mod fugitiv, dar care n'are nimic din frumusețea celei distruse. M'am învinovățit mult, pentru această neglijență a mea de cinci ani.

Acesta nu-i unicul caz!... Cazuri asemănătoare se petrec în multe locuri sub ochii noștrii, iar noi le dăm curs liber și nu le punem nici o stavilă. Și așa dispar multe comori artistice, lângă cari, creatorul și-a petrecut multe zile, de adevărată muncă creatoare. Acesta n'a fost un maistru instruit la oraș, ci născut și instruit în sânul satului, dornic de a crea.

Ochiul atent al cercetătorului, trebuie să îmbrățișeze întregul complex de artă și producțiune literară poporană. Cu un cuvânt, toată ramura de activitate a sufletului poporului nostru. Numai așa vom putea da un tot armonios, care să poată înfățișa structura întreagă, specifică a sufletului creator românesc. Numai atunci munca ne va răsplăti cu folos.

Toate cele de mai sus, se pot face în mod teoretic. Inșă acestor comori trebuie să le dăm viață, ca fiind văzute multe din aceste producțiuni, să-ți dea imaginea clară a îndeletnicirilor trecute, ale poporului nostru românesc, pe regiuni.

Idea se naște dela sine și gândul cercetătorului folkloristic îl îndeamnă, ca să colecționeze tot ce merită să fie colecționat și să le adune într'o încăpere oarecare, formând bazele unui muzeu. Cum însă grupuri de sate au aceeași directivă folkloristică și de

artă, ar fi bine, ca într'una din comune — în cea mai mare — să se formeze un muzeu regional. Bazându-ne pe această logică, am și luat inițiativa la Cojocna, de a forma un muzeu regional al Câmpiei. Rog, din acest loc, pe toți aceia, cari înțeleg intențiunea noastră, să ne ajute. Vom rezerva fiecărui sat o secțiune, unde vom expune comorile adunate.

În privința aceasta putem lua exemplul dela Sași, cari își păstrează trecutul lor tocmai prin expresia obiectelor, adunate în rafturile muzeelor regionale.

Nimic nu este imposibil. Cu răbdare, cu muncă și cu stăruință, toate se pot duce la îndeplinire. Piedeci se ivesc destule, mai ales azi când idealismul dispăre văzând cu ochii. Putem aduce chiar și pe unii oameni, cari pun azi mai presus luptele politice, decât cercetarea minuțioasă a produsului nostru sufleteș în trecut, să se intereseze măcar în parte de aceste frumoase în-deletniciri.

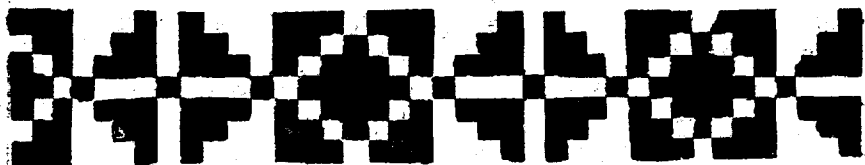
Mulțumirea sufletească nu-i va lipsi nici unui cercetător al folklorului și al artei populare. Nouă ne trebuiesc azi mai mult ca ori când, oameni dornici de mulțumiri sufletești, oameni, cari să fie controlați serios de propria lor conștiință.

Incheiu, rugând pe toți aceia, cari se ocupă de folklorul și arta românească, să îmbrățișeze întreg complexul de producțiuni ale poporului nostru, să nu se mărginească numai la o latură a lui. E bine, că se face chiar și numai unilateral, decât nimica; dar munca depusă va fi întreagă numai atuncea, când va cuprinde totul. Aceasta însă, nu se poate face într'un an-doi, ci ani de-a rândul sau chiar într'o viață întreagă.

Cu răbdare deci, să cercetăm mai amănunțit trecutul și produsul sufleteș și artistic al poporului nostru, mai ales noi, cărturarii dela sate!...

Cojocna, la 21 Aprilie 1933.

VASILE MOLDOVANU
învățător.

Datini și Obiceiuri.

Din comuna Cojocna.

Cele trei focuri.

În Joia-Mare cojocnenii obișnuesc să aprină în grădină pe la revărsatul zorilor trei focuri. Această se face în amintirea focurilor la care s'a încălzit Petru în noaptea când s'a lepădat de Isus Cristos. Ei cred, că aprinzând aces e focuri, casele lor vor fi ferite de foc și de trăsnet. Cenușa o îngroapă la rădăcina pomilor pentru a fi feriți de omizi.

Arminghenii. (*Armindenii*).

Ziua de Armingheni este socotită ca zi de sărbătoare și se ține de obicei primăvara în vinerea dinaintea Floriilor, când femeile nu pun mâna pe lucru. În ajunul acestei zile se pun pe la porți crengi de salcie și de ulm. Acest obicei este în legătură cu viața lui Isus Cristos. Jidovii căutau cu orice chip să-l prindă, dar îl pierdeau totdeauna dinaintea ochilor, căci Isus se făcea nevăzut. Într-o zi l-au tot urmărit până când a tras seara la o casă. Ca să nu uite casa unde a intrat, până să sosească cu slujitorii împăratului după cari se duseră, au pus la poarta casei acelelea o creangă de salcie învrzită. Mare le-a fost însă mirarea, când au venit să prindă pe Isus, căci n'au mai putut găsi casa unde era, deoarece la fiecare poartă era câte o ramură de salcie. Până să intre în fiecare casă, Isus s'a făcut iarăși nevăzut. În amintirea acestei întâmplări se serbează Arminghenii.

Baba Dochia.

Primele nouă zile din luna lui Martie sunt numite de cojocneni „zilele habii”. Fiecare om își alege o zi ca a lui și după cum este timpul, frumos sau urât, așa îi va fi viitorul. Aces e zile sunt în legătură cu următoarea întâmplare, care se spune c'ar fi fost adevărată:

„Se zice, că a fost de mult de tot, pe când trăia bunica bunicuții bunicuților noștri, o babă tare rea, numită „Baba-Dochia”. Baba aceasta avea ca slujnică o biată fată orfană, cuminte și ascultătoare. În schimb, baba era de o răutate nemaipomenită și-și chinuia în cele mai grozave feluri slujnica. Nu-i dădea de mâncare, o bătea și o trimitea cu oile la pășune prin luna Februarie, când zăpada nu era încă topită și gerul tot mai ținea.

Fata nu zicea nimic, ci se ducea cu oile la pășune, așa flămândă, desbrăcată și desculță cum era.

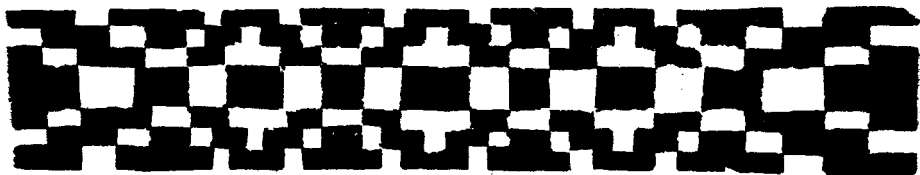
Maicii Preciste i-se făcu milă de suferințele bietei fete nevinovate și de câte ori o găsea cu oile la pășune, îi aducea de mâncare și o și încălzea, luând chipul unei blânde bătrâne. Într'o zi i-a adus și niște fragi, spunându-i să dea din ele și babei Dochia. Când văzu baba, seara, fragile la față, i-le luă pe toate și le mănca cu o lăcomie de lup flămând. Întrebând pe fată de unde are fragile, aceasta îi răspunse, că le-a adunat de la câmp.

Cum auzi baba n'a mai lăsat fata cu oile, ci s'a dus ea în prima zi s'a îmbrăcat cu nouă cojoace, ca să nu înghețe — vezi Doamne — de frig. Atunci Maica Precistă s'a rugat de Dumnezeu, să dea o vreme călduroasă. Văzând baba, că s'a încălzit, a doua zi a lăsat un cojoc acasă, a treia zi la fel, până când le-a lăsat pe toate. În ziua a nouă, când baba era fără nici-un cojoc pe ea, a dat Dumnezeu un ger năprasnic, de a înghețat baba cu oi cu tot, prefăcându-se apoi în stane de piatră.

Așa pedepsi Dumnezeu răutatea Babei Dochia. De atunci, dacă se întâmplă să ningă în cele nouă zile dela începutul lui Martie, se zice, că își scutură *Baba Dochia cojoacele*.

Maria Suciu, învățătoare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Credințe — Superstiții.

Din comuna Cojocna.

Duhurile casei.

Fiecare casă are două duhuri — așa cred cojocnenii — unul bun, care ocrotește casa și unul rău, care caută să introducă obiceiurile lui în viața casnică. Nu este bine, ca să fie lăsați copiii mici singuri în casă, căci duhul rău îi va schimba cu alții de-ai lui, cari sunt niște stărpituri pocite, ce nu se dezvoltă nicio-dată.

Îată aci o poveste, auzită dela Maria Pop, localnică, de 64 ani, care susține cu tărie, că s'a întâmplat aiudoma:

„O femeie, care avea un copil mic, într'o zi s'a dus de-acasă, lăsându și copilul singur, fără să-l ocrotească măcar cu

ceva. (Copiii se pot ocroti, cerând ajutorul duhului bun al casei). În lipsa ei, duhul cel rău s'a scoborit în casă, unde îi eră copilul. L-a luat linișor din leagănul unde dormea și în locul lui a pus un alt copil, de pocitanie, care nu semănă de loc cu celălalt.

Când s'a întors femeia acasă, a văzut, că în leagăn nu este copilul ei cel adevărat. Și-a adus aminte îndată, că trebuie să fi fost duhul cel rău, adică dracul, care i-a schimbat copilul. N'a zis biata femeie nimica, ci și-a închis necazul în inimă și a crescut pocitania de copil, adusă de duhul cel rău.

Necazul ei a ajuns însă la culme, când a văzut, că pocitania nu se mai întreamă, ci tot pipernicită rămâne, căci deși trecură șapte ani, ea tot nu mai creștea. Din întâmplare s'a întâlnit cu un om vrăjitor, care a învățat-o cum să se scape de pocitania aceea, care și acuma la vârsta de șapte ani tot cere să sugă. Avea pocitania acum șapte ani, dar cine știe câți o fi avut, când a adus-o necuratul! . . .

Vrăjitorul o învăță să ia o oală mare de lut și să-i dea din ea de mâncare stărpiturii, căci deși nu creștea, dar pocitania mânca grozav de mult și să o umple numai cam până la jumătate. Să-i dea apoi o lingură mare de lemn, care să nu poată încăpea în oală. Pocitania se va necăji să mănânce și dacă va vedeă, că nu poate ajunge la mâncare, va începe să plângă, ca prins în gură de șarpe, strigând după mâncare. Acești copii nu pot mânca singuri, dacă nu le dă altcineva, încât ar muri de foame, dacă nu le-ar veni necuratul într'ajutor.

Femeia însă, să nu aibă nici-o grijă, ci să lase pocitania să sbiere, cât va vrea, căci dracul, dacă va vedeă, că pocitania lui nu este hrănită va veni și o va duce, iar în locul ei va lăsa pe copilul cel adevărat, dar să aibă grijă, ca să facă cu sfredelul o gaură prin tavan, căci dracul numai pe acolo se poate slobozi în casă. Dracul va veni în fiecare zi, să vadă cum îi merge odraslei lui și dacă va vedeă cum se chinuște de foame, se va mâniă și o va duce.

Ce n'ar fi făcut biata femeie, numai să se scape de pocitania, care i-a amărit vieța șapte ani de zile! . . . A făcut întocmai cum i-a spus vrăjitorul. A plâns pocitania, de se scutura cămașa pe ea, o zi, a plâns două, dar în ziua a treia, văzând dracul, că nu mai are încotro, a pândit momentul când nu eră nimeni în casă și a tras pocitania în pod la sine prin gaura anume făcută, iar în locul ei a slobozit pe copilul cel adevărat, care acum eră cam mărișor.

Când s'a întors femeia acasă, în locul pocitaniei și-a găsit copilul ei, care acuma avea șapte anișori. Acum nu-i mai eră frică, c'o să i-l mai fure dracul."

Cât adevăr poate fi în această întâmplare, aceasta numai bătrâna Maria Pop o va fi știind, însă nici mai puțin adevărat nu-i, că nu are decât o bază de goală fantezie, căci iată cum se poate explica acest lucru din punct de vedere medical :

Mulți copii mici, fie din cauză, că laptele mamei lor nu este prea nutritiv, fie că nu sunt alimentați îndeajuns, fie că nu sunt alimentați potrivit vârstei lor fragede, sufer de o boală, numită *rachitism*. Din cauza acesteia, copiii rămân multă vreme nedesvoltați, ba unii chiar mor, trupul lor fiind lipsit de niște substanțe, cari ajută creșterea și cari se numesc *vitamine*.

Reluând firul expunerii asupra duhurilor casei amintim, că ocrotirea copiilor lăsați singuri în casă se face, punând fie o mătură, fie o cruce sau cărticica „Visul Maicii Domnului“, lângă leagăn sau la capul copilului. Când copilul este ocrotit cu aceste obiecte, dracul nu se poate apropia de el, decât numai dacă este trimis de vreo vrăjitoare. În acest caz însă și obiectele trebuiesc vrăjite și atunci dracul nu mai are nici o putere.

Din cele de mai sus, ca și din multe alte asemenea credințe putem ușor desprinde, că poporul nu lasă influențele exterioare mitice să acționeze la voia întâmplării, ci le orânduiește cu multă logică în așa fel, încât să acționeze cu puteri egale, în lupta lor. Dacă duhul rău, a câștigat o putere mai mare prin anumite vrăji, poporul dă o putere echivalentă, prin aceleași vrăji, duhului bun, nelăsând să învingă răul aproape niciodată. Este foarte interesant faptul, că poporul întrebuintează a celeași mijloace, pentru a da putere atât duhului bun, cât și duhului rău. Puterea echivalentă dată duhului bun, paralizează întotdeauna acțiunea duhului rău. Duhul rău învinge numai atunci, când omul, fie din neglijență, fie din neștiință, nu se îngrijește să dea duhului bun o putere echivalentă cu a celui rău.

Cum însă omul nu totdeauna poate cunoaște gradul de putere a unui duh față de celălalt, atunci când acțiunea unuia nu dăce la rezultatul dorit, însemnează, că duhul contrar are un grad de putere mai mare, deci trebuie întreprinsă o nouă vrajă, pentru ca duhul să primească puterea necesară pentru a neutraliza sau a învinge puterea duhului contrar.

Ultimul grad de întări puterea duhului bun, nu este numai vrăjitoria, ci și diferitele slujbe și rugăciuni făcute de către unii preoți și în special de către călugări sau pustnici.

Duhul rău, adică dracul sau diavolul, nu intră în casă aproape nici-odată în formă de om și nici pe ușa pe unde intră omul, ci prin diferite crepături, prin gaura cheii sau prin horn. Pentru ca să poată intra, el ia diferite forme de animale, păsări sau alte jivini. Cea mai obișnuită formă este cea de șoarece, buhă, broască sau iepure. Acestea însă se pot cunoaște dela prima vedere, dacă sunt animale adevărate sau draci, căci dracii au multă îndrăzneală și ori ce formă de animal ar lua, coada lor caracteristică, nu și-o schimbă.

Dracul nu se apropie nici-odată de casă ziua, decât când toți cei mari ai casei lipsesc și numai în anumite zile, nu ori când. Ziua lor de preferință este marțea și vinerea.

Dracii, fac mult rău și necaz casei, pe lângă care se învâr-

tesc. Ei nu numai că duc copiii, dar îi și învrăjesc. Ei atâta membrii familiei la certuri și la bătaii, cu alte cuvinte ei sunt cauza traiului rău din casa bunului gospodar. Duhul bun, caută să potolească cearta și să restabilească liniștea casei, dar de multe ori este învins de diavol, căci foarte mulți oameni ascultă mai bine de el, decât de duhul cel bun, care astfel își pierde puterea asupra diavolului.

Ba, ce-i mai mai mult, ca să nu aibă omul necazuri amare cu diavolii, le dă și de ale mâncării, mai ales marți și vineri seara! . . .

Li-se dă trei miezuri de pâne și sare descântată în fel și fel de forme de către vrăjitori. Acestea se aruncă prin casă și se mătură apoi, nu cu mătura folosită în fiecare zi, ci cu una veche, părăsită și se adună la țâțana unei uși sau a unei porți, zicându-se:

— Atunci să se întoarcă hrana înapoi, când s'a întoarce această mătură părăsită.

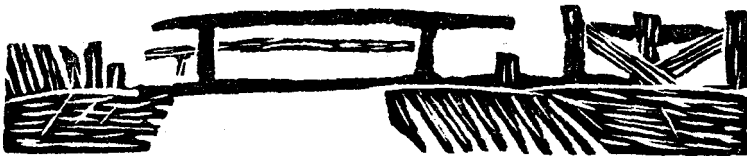
Mătura se îngroapă apoi în pământ și nu se mai scoate de acolo niciodată, iar mâncarea se învâluește în ițe părăsite și se leagă de țâțana porților, de unde este luată noaptea și mâncată de către draci.

Mulți duc mătura la cimitir și o îngroapă lângă un mormânt, zicând:

— Atunci să vină dracul la noi, când se va scula mortul și va veni.

Duhul cel bun, adică îngerul, ia totdeauna formă omenească de tânăra foarte frumoasă și îmbrăcat numai în haină albă, care strălucește, de nu te poți uita la el, după cum nu te poți uita nici la soare. De multe ori ia forma unui moșneag bătrân cu barbă lungă și albă, ca să nu fie cunoscut. El este contrarul cel mai mare al diavolului și luptă veșnic împotriva lui, ajutat fiind în multe cazuri de vrăji și de rugăciuni, pentru ca să poată învinge puterea necuratului.

Vasile Moldovanu, învățător.

Studii științifice asupra folklorului.

Considerațiuni asupra particularităților graiului bănățean.

— Studiu folkloristic al graiului din comuna Parța—Timiș-Torontal —

Graiul bănățean face parte din marele dialect daco-român al limbii române. Bănățeanul are vorba curgătoare și domoală.

Acolo, unde întâlnește un sunet mai dur, îl înmoaie. Uneori schimbă sunetele sau grupurile de sunete cu altele, altelei elimină sau adaugă, potrivit-și graiul după firea lui.

Ca să putem cunoaște bine acest grai, trebuie să ne oprim la fiecare sunet în parte și să vedem toate modificările pe cari le suferă. Vom începe cu vocalele, vom continua cu diftongii și consonantele și vom sfârși cu unele caractere fonetice mai interesante ale unor cuvinte, precum și cu conjugarea verbului *a fi* la timpul prezent și *a rămâne* la timpul trecut.

Felul cum redăm aci graiul bănățean, cred că este destul de ușor de înțeles. Acest fel de grai este cules din comuna **Parța**, județul Timiș-Torontal și este autentic, căci autorul acestor rânduri acolo s'a născut și a crescut. Și această comună, ca și altele își are unele pronunțări proprii pe cari le vom însemna prin steluță*.

Începem acum studierea schimbării **vocalelor**. Ele sufer cele mai dese schimbări, luându-și locul una alteia. Astfel:

a se schimbă în **ă** în silaba dintr-ai a cuvintelor, cari îl conțin, de obicei la cuvintele de mai multe silabe, cari mai au și alți **a** sau **e**. Uneori chiar doi **a** consecutivi se schimbă în **ă**, dacă cuvântul este mai lung: *măi*, *jălîe*, *nătură*, *cătăramă*, în loc de: *mai*, *jale*, *natură*, *cataramă*. La începutul cuvântului **a** rămâne neschimbat: *apă*, *arătariie*, etc.

a se schimbă în **o** la particula **a** și au a verbelor dela timpul trecut: *o* vorbit, *o* străgat în loc de *a* vorbit, *au* strigat.

ă se schimbă în **â** și **î** în prima silabă a cuvintelor *sărac* și *sănătos*: *sărac**, *sănătos** și în expresiunea *tată tău*: *tată-tu**.

ă se schimbă în **i** la substantivul *găoace*: *ghioacîie*.

â se schimbă în **i** în prima silabă a cuvintelor *gândesc*, *tânăr*, *vândut*: *ghîngîesc**, *cînr*, *vîndut*.

â se schimbă în **u** la cuvântul *hârtie*, unde **h** este eliminat, iar **â** ori rămâne neschimbat ori trece în **u** sau câteodată chiar și în **a**. Avem deci *ârçîie** *urçîie** și *arçîie**.

e propriu zis nici nu există, căci este înlocuit cu **ă**, **â** și **î** sau cu un sunet intermediar între **e** și **ă**: *ě*, care totdeauna este îndulcit cu un **i** scurt=*îe*. Avem astfel: *dăspră*, *dăla* sau *dăla**, *pântru*, *păriēcili*, *fîēcili* în loc de: *despre*, *dela*, *pentru*, *peretele*, *fetele*.

e din ultima și penultima silabă a unui cuvânt articulat în **le**, sau se schimbă în **îe** sau în **i**: *fracîlîe*, *fracilîe*, *fracili* în loc de *fratele*.

i se schimbă uneori în **ă** în prima silabă a cuvintelor, cari se încep cu **ri**: *răgic*, *răgică**, *răsăpă* în loc de *ridic*, *ridiche*, *rîsipă*.

i se schimbă în **â**, când este precedat de **j**, **s**, **ș**, **ț** și **z** sau de grupul **st** și **str**: *prăjănă*, *sângur*, *fășăie*, *porțaiie*, *crudzâmlie*,

* Cuvintele însemnate cu steluță se pronunță astfel numai în comuna **Parța** și jur, în celelalte părți bănățene conform regulei.

stâng, strâcat în loc de prăjină, singur, fășie, porție, cruzime; stîng, strîcat. Deasemeni și la prepoziția din și la cuvintele compuse cu ea: dîn, dîncolo.

i se schimbă în î la infinitivul verbelor de conjugarea a patra, când este precedat de j, ș, ț și z: a sluji, a ieși, a despărți, a audzi în loc de a sluji, a ieși, a despărți, a auzi, precum și la pluralele substantivelor masculine articulate și la genitivul substantivelor feminine, cari fac pluralul cu i, care este precedat de j, ș, ț și z: bruji, pași, părinți, cucuruzi în loc de bruji (bulgării de pământ), pași, părinți, cucuruzi și: a coji, a căși, a căpiți, a jărădzi în loc de a coji, a căși, a căpiți, a jărăzi. Deasemeni în toate cuvintele monosilabice terminate în i, care va fi precedat de j, ș, ț și z: și, dzi în loc de și, zi. Pentru j și ț nu avem cuvinte monosilabice terminate în i. Mai avem o schimbare la pluralul imperativelor reflexive: uitați-vă, în loc de uitați-vă.

i se schimbă în u la diminutivul adjectivului mic. Vom avea deci: micuțel în loc de mitel, cărd și t este înlocuit cu e sau mai bine zis s'a păstrat e la formarea diminutivului, rămânând cuvântul micuțel în loc de mitel.

i dela pluralele nearticulate se elimină, dacă este precedat de j, ș, ț și z, pronunțându-se: vrăj, căș, morți, olzi în loc de: vrăji, căși (case), morți, olzi (hojde). Se mai elimină i și dela pronumele posesiv lui, când este înaintea cuvântului, care arată pe posesor, fie în genitiv, fie în dativ: carcă lu Ion s'o dăm lu Mișilă (Mihăilă).

Pe lângă i pronunțat mai tare se întâlnește și un i moale, semiton, care de obicei îndulcește pe ă: fiică.

o se schimbă în ă numai la adverbul tot, toți, pronunțându-se tăt, tăț.

o se schimbă în oa, când face diftong cu u, când grupul de trei vocale oau: oauă, noauă, doauă în loc de ouă, nouă, două și uneori când este urmat de r, însă numai la cuvintele următoare: oară (cias) Gîargî în loc de: oră, George.

o se schimbă în u la substantivele, cari au în prima silabă pe o urmat de r, iar în a doua pe a sau invers: murari, purcari, marturi (mărture), în loc de: morar, porcar, martore și la verbul a dormi, afară de singularul prezentului dela indicativ și persoana a treia dela plural, precum și la singularul imperativului, unde o rămâne: eu dorm, tu dormi, el doarme, ei dorm și dormi, însă: noi durmim, voi durmiți, am durmit, oi durmi, etc.

u se schimbă în î și â numai în următoarele expresiuni: socri-tu moși-tu, patrâlia (patrulea), optâlia (optulea). În necd excepțional se schimbă și în consonante, ceea ce nu găsim la celelalte vocale. Astfel devine m, b, p, r și v la cuvintele următoare: scamn, labdă, laptă, or și voavă în loc de: scaun, laudă, laută (vioară), au (particula, care arată trecutul verbelor), vouă.

La sfârșitul substantivelor singulare, cari se termină cu ar, or, or, se adaugă un i, încât și singularul și pluralul lor, mai ales la cele de genul masculin sună la fel: *gîgîgîetari, bărbieri* lucrători în loc de *degetar, bărbier, lucrător*.

(Va urma)

Dr. Ion Bosica.

Artă poporană.

Din comuna Cojocna.

Crestături în lemn.

de V. Moldovanu.

Deoarece primele numere ale revistei noastre le-am scos într'un număr foarte restrâns, sapirografiate, nu le-am putut pune la îndemâna multora, cari ni le-au cerut ulterior. Materialul bun, vrednic de studiat, ce s'a publicat mai ales în No. 1-2-3, îl vom reda în numerele tipărite, în limita spațiului de care dispunem. Cu acest gând am refăcut și cele referitoare la artă, pe cari le redăm mai jos:

Comuna noastră, nu este o comună cu populație curat românească. Jumătatea populației o formează ungurii. Ungurii sunt veniți aici ulterior, peste românii, cari erau lucrători în salinele de aci și păstori de oi. S'au îngrămădit în număr mai mare mai ales pe timpul rupturii confesionale, adică pe timpul reformațiunii.

Mulți dintre ei, au fost aduși în scopul de mai sus printre lucrătorii dela saline, între cari s'a făcut cea mai intensă propagandă religioasă reformată.

Încetul cu încetul, numărul ungarilor s'a mărit, ajungând să fie la fel de mare ca al românilor. Dela început însă, nu s'au împăcat, dovadă, că nu s'au așezat amestecați, ci separați unii de alții. Ungurii ș'au ales partea cea mi bună a comunei, grupându-se în jurul salinelor și a instituțiilor statului în trei sectoare, după credința confesională ce o aveau: reformați, în număr mare, romano-catolici și mai târziu unitari. Românii s'au retras sus, pe coasta celor două dealuri, ce ascund Cojocna în vâlcea. Acum târziu de tot, cam de pe la 1890 încoace, s'au

mai amestecat, atât românii s'au coborît în vale, cât și ungurii și-au urcat locuințele către culmea dealurilor.

Mișcarea aceasta a populației în comună, a făcut, ca o bună bucată de timp, românii să fie ocupați cu necazurile și neajunsurile cauzate de acești oaspeți nepoftiți. Natural, și o declarăm, acestea nu veneau dela poporul maghiar de jos, cu aceeași soartă ca a românilor, ci dela conducătorii salinelor — mulți la număr — și cari aveau un rol și o autoritate preponderantă în mersul administrației și în întreaga viață a orașelului Cojocna.

Deci, atât timp, cât românii erau nevoiți să-și neglijeze îndeletnicirile lor din timpul iernii, din cauza acestor neajunsuri, putem fi siguri, că au neglijat în mod forțat și înfrumșetarea locuinței și a obiectelor gospodărești cu motive de artă decorativă. Aceasta mai ales la acei locuitori, cari își țineau existența din munca dela saline, fie ca lucrători, fie cărăuși sau pe moșia statului, unde se creșteau bovine pentru tracțiunea necesară salinelor. Ciobanii, cari n'aveau nimica cu salinele încrustau frumos ciomegele și uneltele lor de păstorie.

Păcat însă, că aceste familii ciobănești, cari aveau turmele lor, au dispărut; urmașii lor fiind azi agricultori devotați, cari au cel mult 10—15 capete de oi, sau deloc.

Totuși, puținele obiecte vechi, lucrate cu mâna și încrustate cu floricele cu ajutorul briceagului, s'au păstrat în familia din tată în fiu, ca un simbol al timpurilor trecute și respect al muncii înaintașilor.

Așa a fost trecutul!...

Cojocna este azi un sat de câmpie, cu destule lipsuri materiale. Vicața săteanului este destul de grea, având în vedere puțina fertilitate a pământului, pe care-l muncește și-i este singurul izvor de venit și unica posibilitate de traiu. Când funcționau ocenele, un număr destul de însemnat din locuitorii comunei își câștigau existența acolo. Apoi, hotarul comunei — foarte întins — avea pășuni bogate, cari au atras aici ciobani cu oile și păstori de vite. Nu ne poate fi de mirare când hrisoavele vechi desvăluiesc din negura trecutului o mișcare destul de însemnată în sânul locuitorilor comunei. Aproape îți este imposibil să precizezi, cari sunt familiile, a căror strămoși s'ar putea zice, că au origine localnică. Cele mai multe sunt venite aici prin diferite împrejurări, unii ca muncitori în saline, pentru că este dovedit, că locuitorii Cojocnei nu prea erau în număr dominant, ca lucrători în saline. Cei mai mulți fiind doar cărăuși — duceau sarea cu carul — alții ca oieri, așa avem familiile Moldovanu și Babă. Un strămoș al familiei Moldovanu — David — a venit cu turma sa din N.-V. Moldovei, cam de pe lângă Vatra-Dornei. Azi sunt agricultori. Și așa mulți s'au așezat aici, pierzând orice legătură cu locul de naștere sau de veche origine.

Din cauza acestei mișcări și împetritări de locuitori, Cojocna nu a avut și nici nu are o artă a sa proprie. Neavând,

n'avem urme de artă caracteristice. Puțina care este, rămasă în familie, este plină de ornamente străine regiunii. Unele obiecte — mai ales, cari au creștături în lemn — nici nu sunt lucrate de meșteri localnici, ci din satele vecine sau chiar îndepărtate. Nici locuințele nu sunt edificate pe același calapod, formând un tip caracteristic cojocnenesc. Locuințele vechi sunt ca toate casele și alte acareturi de pe restul câmpiei, acoperite cu stuf, doar că nu sunt așa de țuguiate la acoperiș. Fiind foarte variate, n'au o formă caracteristică unei continuități în trecut.

Singura artă despre care s'ar putea vorbi mai cu temei, ar fi arta textilă, motive decorative pe îmbrăcăminte și unele vase, apoi puținele creștături în lemn, ce sunt în biserica ortodoxă și vechea capelă greco-catolică, care până la 1773 tot biserică ortodoxă a fost.

Notez și aici, că vasele nu sunt lucrate în Cojocna, ci în Turda sau Odorheul din Săcuime.

Toată arta poporană a Cojocnei nu este curată. Este un amalgam de motive din diferite regiuni, mai ales din nordul Ardealului și partea nord-vestică a Moldovei.

Mai nou, acest amestec este și mai variat mai ales la motivele decorative pentru cusături. Așa că, să nu ne mire faptul, dacă în arta de pe diferite obiecte, vom găsi motive, pe cari în satele vecine nu le mai găsim, decât tocmai la o depărtare mare de Cojocna. Ele s'au contopit în parte făcându-ți impresia, că au creat un nou sistem și o nouă directivă în arta poporană de aici, care ar fi cojocneană — tocmai prin faptul, că n'are continuitate și în satele vecine. Aceasta este însă numai în aparență. Un centru cu ocupațiuni variate în trecut, care n'a dat timp liber în serile de iarnă locuitorilor, n'a putut da ansă unei dezvoltări a artei poporane. Bărbații în special n'au lucrat nimic în această direcție, decât doar păstorii de oi și vite.

Arta în lemn azi a dispărut complet. Nu se mai sculptează nimic, decât doar unele bastoane de către copiii, cari păzesc vitele toamna și primăvara. Aceasta poate și din cauza lipsei totale a materialului lemnos. Tot ce se mai lucrează în lemn, este executat ca tăieturi în scândură subțire de brad, pentru târnăfuri (pridvoare), funduri de case, porți, almare, blidare, cutiere, etc.

Este adevărat, că se găsesc în gospodăriile locuitorilor comunei și obiecte lucrate în sculptură, ca: lăzi de car, lăzi pentru fetele de măritat — acestea vopsite — etc. Acestea sunt cumpărate însă dela târgurile din Turda și Gherla. Motivele decorative, ce le împodobesc nu sunt românești, ci ungurești, sau alte motive imaginare fără gust.

Scaunele și alte mobile din casă sunt foarte simplu lucrate. La case, doar ramele dela ferestri prezintă o oarecare înfățișare artistică. Bucățele uniform sculptate sunt lipite una lângă alta în lungul ramei.

Singurul obiect de lemn, care se mai sculptează și azi este crucea de mormânt, cam rar ce-i drept, fiind înlocuită cu crucea de piatră. Crucile de piatră, altădată erau lucrate aici, iar acum sunt cumpărate. Ba, mai nou a început să împodobească cimitirul câte o troiță, din cele făcute de Societatea „Cultul Eroilor“. Așa, avem una pusă la mormântul răposatului profesor Aurel Giorța, un tost frunțos și cărturar de seamă al Ardealului.

Asupra tuturor voi reveni în cursul expunerii mele, iar acum să trec la arta în lemn.

Datorită calităților conservative ale Românului pentru obiectele ce sunt legate de trecut, noi cei de azi mai putem găsi în multe gospodării, obiecte întregi vechi sau chiar fărâmituri din ele, cari sunt încrustate foarte frumos.

Mi-am propus, ca să adun toate aceste isvoade de artă poporană, cari se mai găsesc în comuna Cojocna și să le comunic cititorilor la această pagină, și cari vor fi însoțite de o scurtă descriere, așa după cum mă pot ajuta pe mine — un învățător — puterile. Obiectele descrie le voi reda într'o schiță, lăsând studiul lor mai aprofundat persoanelor, cari au mai multă cheamă și sunt mai versate în această materie.

Nu pot trece, ca să nu amintesc, că foarte multe din obiectele încrustate frumos, sunt acelea cari serveau unui scop religios. Cum obiectele mobile din biserică nu intră în prețul de construire al edificiului, ei făcute de diferiți credincioși — ținându-și o mândrie acest lucru — toate aceste obiecte prezintă o formă foarte frumoasă și variată, multe din ele fiind adevărate podoabe de artă, natural pentru timpurile acelea.

Era și mult mai ușor, ca aceste obiecte să fie făcute de către credincioșii cu dare de mână, ș'apoi ele erau făcute după imaginația poporului. Deci în ele vom găsi adevărata artă poporană. Așa dar, multe din obiectele lucrate în creștături ornamentale, le vom găsi mai des în biserică, cimitir, clopotniță sau la locuințele cantorilor și oamenilor mai evlavioși.

Deoarece gândul strămoșilor noștri, era îndreptat mai întâi către biserică, eu încă am crezut de bine să respect firul acestei străbune gândiri și să-mi îndrept modestul meu studiu, tot către locașul Domnului.

Redau mai jos, ceea ce am putut aduna din biserică ortodoxă din Cojocna.

Biserica ortodoxă din Cojocna, pe locul unde e acum, este cam de pe la anul 1795—1796. Înainte de acești ani ea a existat, tot din lemn, pe locul grădinei, unde astăzi își are gospodăria locuitorul Popoviciu Emil. În cursul timpurilor ea s'a mutat, apoi s'a stricat, iar pe timpul rupturii confesionale, a fost luată de către uniți, la 1773, iar ortodocșii își aveau biserică într'o casă din sat. Cu timpul și-au făcut biserică, pe locul unde este actuala biserică.

Adevărata formă veche a bisericei nu se mai păstrează, fiind renovată ulterior, ba chiar modificată. Sigur, că atunci era împodobită cu chenare, stâlpi și alte părți încrustate frumos. Azi, din acestea n'au mai rămas, decât câțiva stâlpi, ce se păstrează, o bună parte zidiți în actuala biserică veche ortodoxă, și unii în construcția capelei din cimitirul greco-catolic. Ornamentele, ca și lemnul, conservarea și natura lui este exact aceeași, ceea ce dovedește, că oarecândva au fost sub acoperișul unei singure construcții. Biserica veche stricându-se, oamenii divizându-se în două și-au împărțit și lemnele din biserică. Acești stâlpi crestați nu sunt întrebuințați singuri, ci alăturați de alții mult mai rezistenți, dar foarte simplu ciopliți și fără nici un motiv decorativ. De stâlpii încrustați nu era nevoie lângă cei pe cari îi însoțesc, deoarece aceștia pot suporta greutatea, ce li s'a destinat. Se vede bine, că sunt alăturați în mod intenționat, ca vechi talismane, pe cari n'au voit strămoșii să le piardă, și bine au făcut, altfel noi n'am mai putea ști nimica din trecutul nostru bogat în artă și mai ales în creștături în lemn.

Dela anul 1796 și până la anul 1872 când a fost renovată, cu siguranță multe din lucrurile încrustate, fiind foarte vechi, au fost înlocuite cu materiale mult mai solide, dar cari n'au mai fost încrustate cu motive ornamentale, ca până atunci. Lemnul este cioplit în patru muchi, iar dela bază cam 20 cm., sunt luate muchile, cam 2 cm. lățime, dând stâlpului opt fețe, în loc de patru — patru mult mai înguste, cari iar nu sunt continuate până la extremitatea superioară. Este o formă regulată geometrică, dar fără vechile podoabe ornamentale.

Aproape toate obiectele, cari sunt păstrate până acuma și cari au motive ornamentale crestate în semi-sculptură sau sculptură completă, sunt lucrute în lemn de stejar. Incrustătura în lemn de stejar este grea și reclamă multă atențiune, deoarece lemnul încrustat poate să se desprindă și să cadă, când este atins de instrumentul tăios al maistrului. Odată modelul eternizat are o trăinicie de veacuri, stejarul fiind un lemn tare. Cu toate acestea încrustăturile, sunt păstrate aproape intacte, încât se poate foarte bine distinge forma completă a modelului.

Biserica are azi intrarea dinspre apus, dar nu de mult o avea în colțul din spre miazănoapte, cam la 2 m dela colțul apusean. Azi acolo este o fereastră. Stâlpii — ușciorii — ușii sunt din stejar cu creștături frumoase, așa cum se pot vedea din fig. 1. Acești ușciori, nu s'au schimbat odată cu ușa. Intre ei s'a umplut cu capete de grindă până la înălțimea corespunzătoare ferestrei și s'a făcut fereastra între ei. Creștăturile executate în acești stâlpi sunt modele de ornament curat românești și sunt semi-reliefate în lemn, dându-i în felul acesta, o trăinicie mai îndelungată. Chiar supuse intemperiilor — având modelele o bază mai largă — formele reliefate n'au avut nimica de suferit,

s'a putut deci păstra bine în forma originală fiecare părticică a modelului executat. Acești stâlpi sunt cam de pe la anul 1700, după cum se prezintă ei azi; documente însă nu avem. Cam în sensul acestora s'au mai găsit și pe la alte biserici din satele apropiate, tot cam de pe la 1700 (Monografia comunei *Berindu*, jud. Cluj — manuscris — de Vasile Moldovanu, învățător).

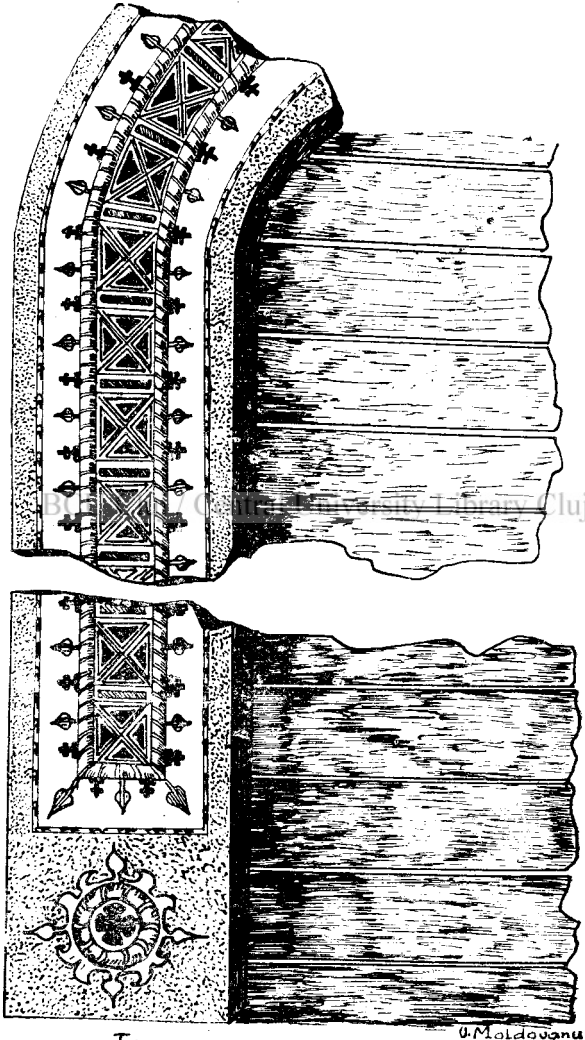

Fig 1

V. Moldovanu

Sunt interesant lucrate încrustăturile rotunde și semi-rotunde, fiind săpate sub bază și făcându-ți impresia, că formele ar fi lipite sau ținute din bucăți, cari s'au lucrat în mod izolat, pe când în realitate, toate aceste forme sunt lucrate din corpul lemnului. Formele sunt bine reliefate pe câmpul lemnului, dovedind, că acest câmp a fost nivelat după terminarea modelelor reliefate sau chiar în timpul lucrului.

Deci, cu drept cuvânt putem exclama: câtă muncă și cu câtă băgare de seamă este executată, de oameni, cari n'au învățat niciodată acest meșteșug, de oameni, cari s'au născut cu acest dar!

Am putut constata din scrisoare, că aceste creștături n'au fost executate de maistri specialiști, ci de țărani, cari aveau o aplicare naturală în această direcție, țărani, cari făceau în multe împrejurări pe antreprenorii, cari lucrau și din plăcere, nu numai din câștig, iar când terminau lucrul lemnului, continuau cu agricultura, doar iarna mai lucrau fără să fie chemați de cineva, Aceștia au creat, n'au imitat, ori cât de primitivă s'ar părea creațiunea lor.

Dovada o avem în modelele executate. Fiecare stâlp are o nouă combinație sau chiar o nouă creațiune. În combinațiuni sunt repetate elementele, ba le găsim mereu în toată munca omului. De multeori se leagă de un motiv, pe care-l combină în toate creațiunile sale.

Intregul model ornamental dela acest stâlp, în partea superioară face o curbă, cu toate că deasupra ferestrei, grinda ce leagă pe cei doi stâlpi nu este lucrată cu motive. Aceasta dovedește că partea superioară a ușii, avea forma semicirculară și, că ornamentul decorativ urma această formă, așa cum se poate constata și de pe schiță.

La intrarea din tindă în naos, corul se sprijinește pe câte două perechi de stâlpi, fiecare pereche având unul din stâlpi cu sculptură. Acest stâlp este adaus numai ca să se pătreze. La acesta trebuie să ne oprim puțin. La baza stâlpului -- vorbesc de cel încrustat -- avem motive decorative lucrate într'un cerc, sculptat în formă de frânghie, iar în interior un cerc de rozete. (fig. 3). Toate acestea au fost desemnate cu ajutorul compasului. Sculptura de mai sus, are apoi motive din cari am găsit și la stâlpii din fig. 1. — Modelul se continuă tot în formă de semicerc în partea superioară a stâlpului, ceea ce dovedește, că forma acestei uși era tot cea dela intrare. Apoi, mai dovedește, că tinda era despărțită de naos printr'un perete, iar între acești stâlpi era o ușă, care era deschisă numai când preotul făcea slujba, cum se mai poate vedea și azi la unele biserici din lemn, mai vechi.

Ca dovadă, că tinda era despărțită prin acest perete, ne-o arată și direcția sculpturii de pe stâlpi. Le cealaltă stâlpi se termina cam la 20--30 cm. dela bază, pe când aici modelul cotește spre dreapta sau spre stânga, lămurindu-ne destul de bine, că se continuă în lungul peretelui despărțitor făcând un brâu de sculptură. Nu-i eschis, ca acest brâu să nu se fi continuat și la cealaltă pereți -- fiind toți din bârne -- și în felul acesta, la această înălțime, toată biserica era înconjurată cu un astfel de brâu sculptat. Imi închipuiu cât trebuie să fi fost de frumos!... Azi ne mulțumim să privim cei doi stâlpi, destul de sănătoși, cari

mai păstrează pecetea tainei trecutului. Se vede, că noi în vremurile mai grele, am căutat mult mai mult decât azi să ne eternizăm produsul nostru sufletesc. Ne era frică să nu ni-l fure, să nu ne lipsim sub nici o formă de produsul etnicului nostru...

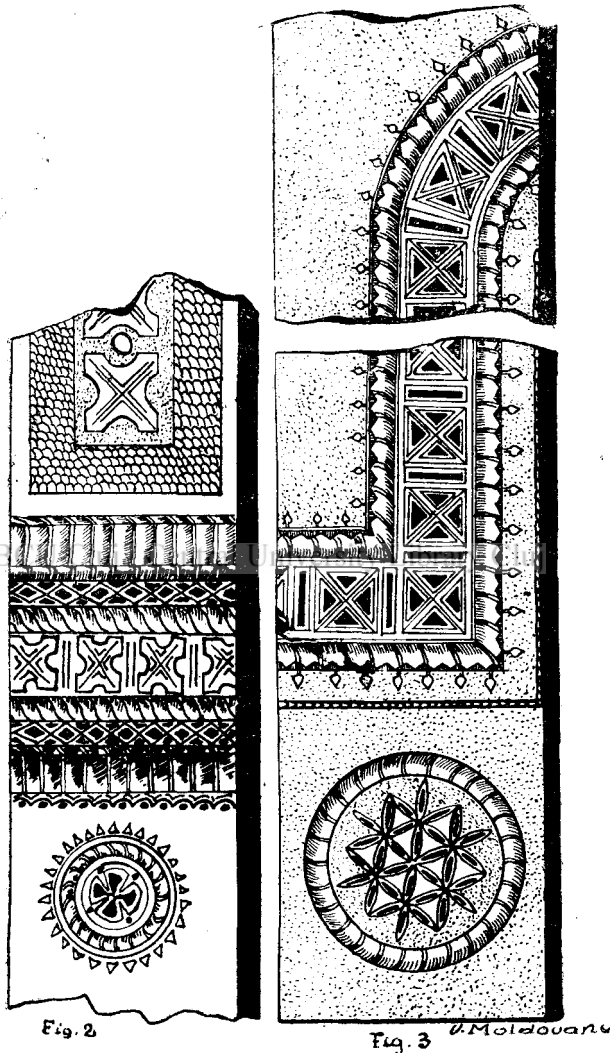
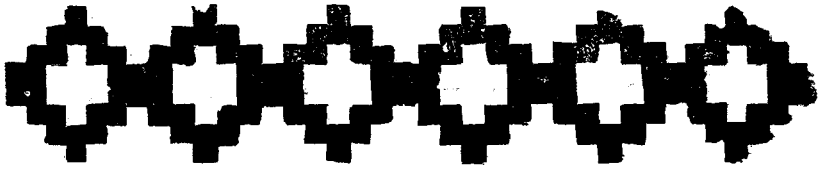

Fig. 2

Fig. 3 *Moldovane*

Doi stâlpi ne-au mai rămas în vechea noastră biserică, la altar. Iconostasul nu are o formă oarecare de sculptură. El este un perete, care se urcă, în formă de semicerc, până la cupolă. În el sunt lăsate locul celor trei uși, acoperite cu draperii, simbolizând treicolorul nostru, la ușa din stânga roșu, la mijloc galben și la dreapta albastru.

(Va urma)

Poezie poporană.

Din comuna Cojocna, jud. Cluj

In vecini a treia casă,
Bate popa preuteasa.
Dar n'o bate cum să bate,
Făr' o bate tot cu zbiciu,
Să și-l spuie ibovnicu.
Preuteasa cuvânta :
— De mi bate tăt cu funii
Ibovnicu nu l-oi spune,
Pătrupopu-i pătrupop
Și iel are șapte-opt,
Dară biata preuteasă,
Cum să n'aibă vr'o cinci-șasă!?

Copiliță cu părinți,
Nu săli să te măriți.
Că mila de la părinți,
Cât trăiești nu întâlnești.
Că una-două-s cu noroc,
Helî mai multe pică 'n foc
Una-două-s cu tigneală,
Helelalte-ajung în pară!

pân ce-s bade cam negruță,
Nu-s la tăt ciufu drăguță,
Că ți-am fost bădiță țâie,
Te-am crezut de omenie.
Omenia dela tine,
Bag-o 'n ochii cui te țâne.
Bade, omenia ta,
Bag-o 'n ochii mâne-ta!

Măi bădiță pântru tine,
Nici măicuța nu-mi vrê bine!
Bade pentru dumneata,
M'o urât și măică-ta!
Nici cu gluma n'am gândit,
Că cine m'o păcălit:
Rădăcina brazilor

Și ciufu ficiorilor,
Rădăcina de scăieți
Și ciufu dintre băieți.
Tu bade te ți-i de treabă.
Năravu 'n pământ te bagă!

Mărîta-m'aș, să nu șad,
Numa câmpu să nu-l vad.
Câmpu să-l vadă bărbatu,
Io să șed și s'aștern patu,
Să-mi puii oglinda pă masă,
Să vad, cum îmi stă nevastă....

Cucule cu penê sure,
Mândru cânți vara 'n pădure.
Pă cine-i 'avê mânie,
Cântă-i, cât mi-ai cântat mie,
Așa sângur să rămâie.
Nu-ți trebe mai mare jele,
Ca sângurătatea 'n lume.
Nu-ți trebe mai mare pară,
Ca sângurătatea 'n țară!

Vecina di lângă mine,
Totdeauna-mi prinde bine!

Mândruță cu casa 'n colț,
Sărută-mă dacă poț,
Dacă nu și nu și nu,
Sărută-mă și te du!
Intr'aiest pustiu de sat
Numa plânsu mi-i fârtat,
Supărarea soră dulce,
Dela mine nu se duce.
Deși iese pân' afară,
Vine de mă 'ncearcă iară.
Supărare du-te-acasă.
Batăr p'acea mă lasă.

Supărare du-te 'n lume,
Că tu capu mi-li-i pune.

* * *
Mă bat atâtea gânduri,
Câte frunză-s pă păduri
Și muguri pă la vârvuri.
Bade doru dela tine,
Pastă multe dealuri vine.
Nicătreă nu s'alină
Pân' la mine în inimă
Și să pune pă cercei,
Tare plâng ochiții mei
Și să pune pă măргеle,
Plânge inima cu jele.

* * *
Sărută-mă bade 'n gură,
Pânce nu-s de-a ta măsură,
Da, dacă mi-i sărută,
Oi și de măsura ta.
Sărută-mă bade, bade,
Nici gura ta nu mai scade.
Sărută-mă lele, lele,
Nici gura ta nu mai piere.

* * *
Cine n'are dor pe vale,
Nu ști luna când răsare
Nici noaptea cătu-i de mare.
Cine n'are dor pe luncă,
Nu ști luna când se culcă
Nici noaptea cătu-i de lungă.
Și tu bade-așa i gândit:
Că tu doară mi-i lăsa!...
Eu portu mi-l-oi schimbă,
Adică mi-l-oi cerni
Și pă tine te-oi jeli.
Dracu-i negru, s'a cerni
Și pă tine te-oi jeli.
Du m'oi îmbrăca frumos,
Prin ocol m'oi preumbla
Cinci-șasă mi-oi căpătă.
Ocolu nici nu l-oi trece
Și 'ndată mi-oi găsi zece.

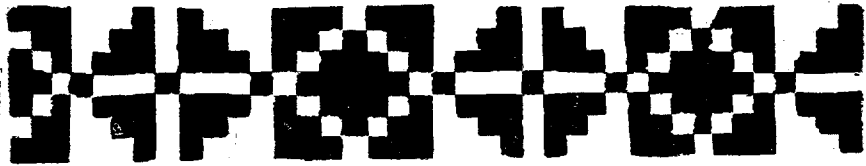
* * *
Părăuț cu apă rece.
Pă la poarta maichii trece.

Iese mama să se spēle
Dar nu se poate de jële,
Că sunt lacrimi de a'e mële.
Mere 'n casă la t'indeu,
Vede că-i năcazu meu.

* * *
D'aș vedè moartea pă fag,
Ce-i urât nu mi-ar fi drag.
De-aș vedè moartea pă rât,
Ce mi-i drag, nu mi-i urât.

* * *
Frunză verde de săcară,
N'am jucat roata de-aseară.
Frunză verde măgheran,
N'am jucat roata de-un an.
Frunză verde baraboi,
Să 'ntoarce roata 'napoi
Frunză verde cârlizele,
Da-ți-i drumul mândrii mele.
Să 'nschimbăm acum cu două
Să 'ncepem dragoste nouă.
Să'n schimbăm amu cu tri,
Să vedem, ică ce-a mai și.
Frunză verde di p'aici,
Să schimbăm amu cu cinci,
Frunză verde de mătasă,
Să schimbăm amu cu șasă.
Na-o asta ducă-să,
Vie alta puie-să.
Na-o asta ruminită,
Vie heia soponită.
Na-o asta mierie,
Vie heia roșie.
Frunză verde de săcară,
Hei din lontru înafară.
Frunză verde măgheran,
Lăsați fata de măgan.
Dacă va-ți băgat țagan.
Frunză verde-a mărului,
Tăt ficioru fata lui.

Cul.se de Maria Suciu
învățătoare.

Din comuna Pâglișa, Dârja și Cubleş, jud Cluj.

Strigăturile de mai jos, sunt rostite, când este scoasă mireasa din casă și dusă la biserică, de către flăcăi și fete.

Ia-ți mireasă ziua bună,
Dela frunzuța cea lată,
Dela mamă, dela tată,
C'altu nu li-i mai fi fată.
Ia-ți mireasă ziua bună,
Dela fir de busuioc,
Dela fetele din joc.
Dela fir de tămâișă,
Dela fete din ulișă.
Ele-or mere de-or juca,
Tu-i mere, de te-or lăsa.
— Hai maică și mă petreci,
Măcar ulișă mă treci.
— Petreacă-te străinii,
C'ai dat mâna cu dânșii.
Petreacă-te cine-o vrea,

C'acum nu mai ești a mea.

Doamne-ajută-ne și nouă,
Să plecăm pe cale nouă
Unde-i iarba necăcată
Și gura nesărutată.
Sănătate bună mamă,
Ți-am lucrat destul pomană
Și nimic nu mi-ai făcut
Numa lađa mi-ai umplut.
Vai săracă soacră mică,
Ai rămas fără nimică,
Fără fată, fără ladă,
Numai cu doru în ogradă,
Fără fată, fără țol,
Numai cu doru 'n ocol.

În drum spre casa mirelui, dacă mireasa este din alt sat :

Of! mireasă draga mea,
Supără-te și nu prea,
Că unde te ducem noi
Poata-i plină cu boi.
Au o casă, ca o curte
Și-s oamenii hei de frunte.
Miresucă cu cunună,
Să cunoaște, că-i fi bună,
Că nici mă-ta n'a fost rea,
Că te-a făcut frumusea,
Tea făcut cu păru creț,
Să te dea cu mare preț,
Ți-a făcut poale cu colți,
Rochie cu șapte zloți.

Sechereșu* dila boi,
Cere gură dila noi;
Noi zicem, că nu i-om da,
El zice, că ne-a 'mburda.
De ne-a 'mburda, jos om fi,
Gură nu i-om fâgădi.
Sechereș* teremteté**
Mână boii nu ședē,
Că ne-apuc-o vreme grē,
Să sosim cu soare'n sat,
Să ne vadă oamenii,
Dupăce-am bătut boii,
Pântr'o ruje din fereastră,
La vâru după mireasă.

Dacă mireasa e orfană :

De-ar avē mireasa tată,
N'ar merge-așa supărată.

Creapă doamne pământu,
Să iasă soacra cea mică,

Că fata i se mărită,
Să tocmească la comună,
Să margă cu voie bună
Of! mireasă draga mea,
Tot așa te-ai lăudat,
Că tu când ti-i mărita,

Tot neamu ți-li-i chema,
Da de când te-ai cređințat,
Tot neamu ți-l-ai chemat,
Pă tatu-to l-ai uitat,
Că el zace 'n temeteu***
Nu ști de uspățu tău.

Privitorilor de pe la garduri li-se răspunde :

— Sechereș teremtetè,
Mână boii nu ședè,
Să te vadă oamenii
Pentru ce-ai bătut boii !...
Pentru-o ruje scuturată,
Pentru-o fată blăstămată.

Și Crăciunu 'n Sâmihai.
Tâne-ți^{**} gura tu rânjită,
Că ți-i vatra nel pită.
Vatra ți o scurmă porcii,
Pedepsi-te ar tăți prorocii.

Răspuns:

— Ședeți fete pă gunoi
Pân' om veni după voi,
Cu caru cu șasă boi.
De nu cu boi, cu doi cai,
Când or fi Paștile 'n Mai,

Bate ți gura cu vergeaua,
Să nu latre ca cățeaua.
N'am atâtea cârpe rele,
S'astup gura la cățele.

Culese de Izidor Butuza
impiegat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din comuna Popești, jud. Cluj.

Spusu-mi-a mândruța, spus,
Aseară colo din sus :
— Unde-or fi oameni mai mulți
La mine să nu te uiți.
Unde-or fi mai puținei,
Să te uiți în ochii mei.

Să n'am parte de avere
Nici de om p'amè plăcere.
— Măicuță norocu meu,
Oare ce-ai făcut cu el?
Pusu-l-ai pă foc cu lemne
Și sub lemne ai pus paie,
Să ardă cu bobotaie? . . .

Măicuța m'o blăstămat,
Vinerea pă nemâncat;
Să n'am parte de iosag****
Nici de om care mi-i drag.

Tu mândruță, mândra mea,
Măta-i o muiere rea,
Umblă noaptea p'arătură,

* Sechereș = vizitiu, ** teremtetè = interjecție ungurească, *** t meteu = cimitir. **** iosag = vite.

Să facă fermecătură,
Să mă farmece pă mine,
Să mă las mândră de tine.
Da io atunci m'oi lăsa,
Când o crește grâu 'n casă
Și-o da cu spicele 'n masă.
Poate-atunci și nici atunci;
Pân' a crește grâu 'n tindă
Ș'a da cu spicele 'n grindă,
Poate-atunci și nici atunci
Pân' a face jugu mugu i
Și 'n tânjală-or crește struguri.

* * *
Mândră pentru ochii tăi,
M'o urât părinții mei
Și sara 'n sat nu mă lasă,
Spun, că viu la voi acasă.
Să mă vadă, că te joc,
Vai! ... m'ar și pune pe foc.
Vai! ... mândră de te-aș juca,
Mi-ar și stânga viața! ...

* * *
Fă bine mândră și iartă,
Nu putem fi la olaltă;
Oamenii ne vorovesc.
Părinții nu ne 'n voiesc.
Dar părinții-ar putea face,
Nouă să ne deie pace,
Să ne iubim cum ne place,
Că rușine nu le-om face,
C'o mai șezut doi cu doi
Și n'o vorbit ca de noi.

* * *
De popă și de birău
Nime nu mai zice rău,
Da de badea și de mine,
Nime nu mai zice bine.

* * *
Spune-mi bade, ce ți-e gându,
De ești negru ca pământu,
Spune-mi bade, ce gândești,
De ca frunza gălbinești? ...
De gândești bade la mine,
Dumnezeu să-ți deie bine,
De gândești în altă parte,
Să n'ai bade sănătate.

* * *
Tu mândruță, satu-i plin,

Că noi iară ne iubim.
— Lasă fie plin și ras,
Că de tine nu mă las.

* * *
Bade de dor dela tine
N'o rămas inimă 'n mine,
Puțintică, ce-o rămas,
De doru tău tot o ars,
Puțintică, ce mai este,
De dorul tău se topește.

* * *
Măgheran păntre șirezi*
Ca al meu drăguț nu vezi.
Pă el e cămașă albă,
La grumazi năframă neagră,
Numai gura lui mi-e dragă.
Cunună de muștăcioară.
Ochii lui murițe negre
Știu bine că nu l-oi pierde.
Că l-am mai pierdut odată
Și l-am căutat lumea toată
Și l-am găsit la o fată,
La fată cu poarta 'nchisă.
Unde-s dragostile pusă.
Măndrele pă tablă scrisă.

* * *
Cine dracu-o și văzut;
Grădină fără cârare,
Dragoste fără muștrare,
Grădină fără privaz,
Dragoste fără năcaz.

* * *
După nor vine senin
După dragoste suspin.
După senin vine nor,
Și după dragoste dor.

* * *
Măi badiță, ficior prost
Spune-aseară unde-ai fost? ...
— Unde-am fost, am trăit bine
— C'a fost mândra lângă mine.

* * *
Peste Someș, peste tău**
Ard două lumini de său.
Ziua ploauă, noaptea ninge,
Nimeni nu le poate stinge,
Numai mândruța când plânge.

* * *

Am avut o cărarușe
Până la mândra la ușe.
Nu știi cine, ce o gândit.
Cărarușă o 'ngrădit.
Nu știi cine, ce gândește,
Cărarușă o 'ngrădește,

Hai bade să ne-avem dragi,
C'amândoi suntem săraci,

Hai bade să ne iubim;
Și să nu ne năcăjim.

Lumea toată vorovește,
Cî mă iubesc tâlhărește,
Da io zic, că nu-s de jină,
Cum nu-i tină la fântână.

Culese de **Gheorghe Racotzi**
Invățător.

Din comuna **Parța** — Timiș-Torontal.

Strigături. *)

Sus, sus, mândruța sus, Căci e mândrie am avut,
Și mai sus da cum ț'am spus! Tăt cu ieli e am pietriecut!

Pielia-i albă la nana ** Jăli e-mi-i ș'aș vria să mor,
Și mulți bați aș da pră ia! N'o pot spunie tuturor!

Ńi e vasta fără bărbat, Dragu-mi-i mândră da ciuñe,
Ca grăgina fără gard! Când eie văd incinsă biñie!

Somnu-mi-i și aș durmi, Frundă vi e gi e da mohor,
Nu mă lasă mândrili! Dă bagia tari e mi-i dor!

Dacă mândra n'o iubieșei, Nu ghingi, mândră ghingi,
Cie faci e să bolândzășei! *** Că tăt biñie i-i trai!

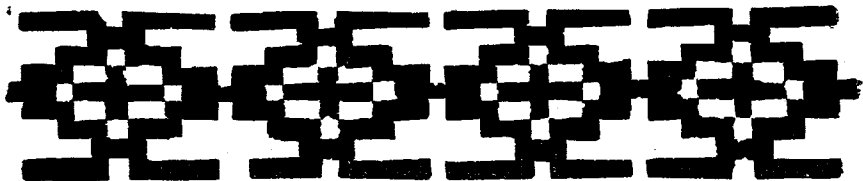
Dăsfă mândră čje ai făcut, Al bogat cu biñili,
Șim da calia să mă duc! Al sărac cu mândrili!

Au, au, au **** și či tură, ***** Așa-m dzăci e nana mja,
Când o bi e i e scutură! Că nu-i gură, ca la ia,
Vinu, țuca cui ii plăci e, Ba i eștă și la mai mulci e,
N'ar e cu čie să să'mbračie! Numa io nu mă pot dučie!

Culese de DR. ION BOSICA.

* șirezi = clăi de fân, ** tău = lac.

*) Particularitățile de limbă, vezi pag. 161 ** nană = mândră. *** bolândzi = ținebuni. **** Au = vai. ***** ciutură = ploscă.

Legende și povești.

Din comuna Cojocna.

Cei doi frați.

(Urmare)

— Așe să facem Pavăle!... Până nu s'a găta biserica, tu să nu te apuci de casă, ca să nu șii sâlit să cheltuiești din bani și să cadă blăstăm pă tine. Mai bine-cm mære mâne la domnu părinte și i-om spune ce ne-am înțales, ca să putem începe lucru cât mai degrabă.

A doua zi s'o dus la popa și i-o spus din șir în păr, cum o găsat ei comoara ahèia mare de bani, și că în lada unde o fost banii o găsat și niște scrisori, în cari stă scris, că din banii aiștea, cine i-o găsi, mai întâie să facă o biserică mare și frumoasă, ca la uăraș și numai după ahèia să să mai folosească de banii hiș rămași.

— Domnule părinte, — zasă apoi socru lui Pavăl — tăt ce-am horovit noi aci, să șiiie ca'n spovădanie. Nimeni să nu știe, că noi purtăm cheltuiala bisericii.

Preotul le-o spus:

— Mă bucur, iubiiți mei creștini, că bunu Dumnezo v'o îndreptat la o comoară așe de mare, ca să puteți face din iè o biserică. Mâne m'oi pune să scriu la Vlădicie, să ne trimată plan și oamini meșteri. Duminecă le-oi spune și oaminilor în biserică, ș'apoi, cu ajutoriu lui Dumnezo ne-om apuca de lucru.

În Dumineca viitoare, după ce s'o gătat slujba, popa le-o spus oaminilor, că un creștin bun s'o gândit să facă în locul bisericuți hèlei vechi, o biserică nouă, mare și frumoasă, ca la uăraș și, că tătă cheltuiala cu biserica o poartă el.

— Oamini bun!... Mâne dimineată tăți, care vă precepeți să săpați piatră, să viniți la mine și să facem dărg. Vă spun di pă acuma, că plata pântru lucru ui-ți căptă tătdeauna sâmbăta sara.

Oaminii din sat nu știau cine-i creștinu, care vrea să facă biserică nouă. Să întrebau mereu între ei, că cine ar putè și!... Unii zăcèu, că poate-i Radu, care o vinit din cătane plin de bani ș'apăi și frate-so i-o lăsat tătă averea lui, ce avè s'o moștenească dela părinți. Ș'apoi amu vrè să șiiie lăudat de tăți.

Horbe câte și mai câte s'o făcut în sat, dar tăt n'o putut află nime, cine face biserica!...

Intr'o bună zi, o sosât și meșterii trimiși de Vlădicie și s'o apucat de lucru.... În tătă sâmbătă sara, erau de față apoi, popa, diacon și Pavăl, și plăteau caminilor tăt lucru făcut păstă săptămână. Ooaminiî din sat or ajutat, care cu cât o putut; unii cu caru, alți cu palma și'ntr'un an de zâle biserica o fost gata.

Când o vinit Vlădica să sfințască biserica, o avut la ce să uită, că era o biserică mare și frumoasă, ca la uăraș. Pă când însă o fost biserica gata, tăt satu știu, că Pavăl o plătit tătă cheltuiala bisericii, dar de unde să și avută atâta potop de bani, nu știu nimeni.

Nu păstă multă vreme, popa iar îl chemă pă Pavăl la el:

— Știi Pavăle, de ce te-am chemat?

— Oi ști nănașule și domnule părinte, dacă mi-i spune.

— Uite ce-i, boierul dela noi își vinde tătă averea cu munte cu tăt și-și vinde și curțile boierești. Am horovit cu boieru și mi'o spus, că-și mărită fata și i-o făgădit zestre numa în bani. M'o rugat pă mine, să-i găsesc cumpărători. Cere pă tătă averea, tri sute de mii. Io cum am auzât de ie, îndată m'am gândit la tine. Mai ai tu rând de bani, cam atâta câți cere boieru?...

— Nănașule, te rog să chemi pă boier la dumneata și să ne târguim. De n'a vre nici cum mai lesne, i-om da și atâta, că-i vrednică atâta hăram de avere și cu munte cu tăt, dacă nu și mai mult.

Păstă două zâle, iară l-o chemat pă Pavăl, că o vinit boieru ș'o făcut târgu. Boieru i-o făcut contracte în regulă despre tătă averea din sat. Pavăl și cu nănașu-so popa i-o numărat la boier tri sute de mii, bani uscați. Boieru ș'o luat banii și Pavăl contractile.

Nu după multă vreme, Pavăl cu socru-so și cu tătă familia s'o mutat în curțile boierești.

Cu toate că avu bogăție, ciurdă de jite, cari pășunau vara pă muntile lor și iarna erau adăpostite în grajdurile lor, erau oamini blânzi și ajutau cu horbă bună și bani pă hii lipsăți. În tătă dumineca să duceau la biserică și cântau în strană. De multe ori cântau: „Doamne strîgat-am cătră tine, auzi-mă Doamne!... Oaminiî de multe ori zăceau:

— Pă voi bine v'o auzât Dumnezo, dar și vernici ați fost să vă audă.

Radu, fratele lui Pavăl văzând, că frate-so o cumpărat și moșia dela boier, l-o umplut năcazu și tăt des să sfăde cu Raveca, muieru lui.

— Așe, că io umblu țările și slujesc pă împăratu și viu-acasă și-mi ieu o calică. Și frate-meu — mămăligău de Pavăl — șede și clocește în sat, și-și ieu o muieru de-i aduce grămezi de aur. Apoi dreptate-i asta?.... Zî și tu Ravecă!?...

— Eu zăc, că mai bine de nu ne cunoșteam. M'ai luat de dragă și amu îmi baji de jină, că nu ți-am adus grămezi de aur!... Da holdele hèle două, ce mi-le-o dat tătuca și fânațu și boii și uăile, nimica au fost?... Is io jinovată, că aieștea patru ai, de când suntem la olaltă merem cu tăte hèle înapoi ca racul?... Că io lucru cât o muiere!... Da tu cum faci, cum nu, destul că nu păstă multă vreme, îi vedē, că ne-om trezi fără coadă de jită în ograda noastră!...

— Adică, io prăd tăt di pă lângă casă?...

— Știu că nu aduni!... Că altu să și rămasă cu atâta avere dila părinți și să-i mai și adus și muierea atâta, cât am adus io, astăzi ar și putrăd de bogat!... Da, bogăția nu să țane sezând pân făgădău și preumblându-te cu pipa hēi lungă di-a lungul satului!...

— Taci scorie și calică, că te pușc și te omor!...

— Or-cară-mă, că numa omorită-s bună, dacă mi-am mânecat zestrea și vieața. Da, adăți aminte că avem tri copii!... Pă ahēia nu-i poți omori, că te-a bate Dumnezeu!...

Horbele hèle rele să aud îndată și tăt satu știē, că Radu să sfădește mereu cu Raveca. Știrea s'o dus și la urechile socru-so. Dacă o auzât iel, iute s'o dus cu ficiorii să vadă ce munni mai face ginere-so și să-și aducă acasă fata și nepoții. Oarecum tăt i-o împăcat, dar tătă noaptea n'o durmit, ca nu cumva să se întâmple vr'o primejdie!

N'o trecut mult după sfada hēi mare și așē după Rusalii, cam la două tri săptămâni, într'o zi numai iacă vine ia Radu o căruță cu niște domni dila oraș. Radu eră dător la mai multe bănci din oraș și de-o grămadă de vreme n'o mai plătit nici ujură și nici din cap de bani. Amu o vinit să-i vândă tătă averea cu doba, la lițitație!...

Pavăl, fratele Radului și cu socru-so cu lucrători mulți, erau la câmp la lucru. Acolo la câmp le-o dus vestea unu dintre lucrătorii ce-o dus amiazăza, că la Radu o vinit o căruță cu domni dila oraș și amu-i lițitează tătă averea ce-o are!...

— Pavăle, ar trebui să meri acolo și să vezi ce-i!... — zăsă socru-so cătră Pavăl. — De-i nevoia mare, pune tu banii, c'ar și păcat de moarte să ajungă agonisita cuscrului — fie iertat — în mânilor jidovilor. După ahēia, averea scrie-o pă numile copiilor lui Radu, că așē de bună seamă, nu u-a mai putē prăpădi!...

— Uare bine-a și socrule?...

— Bine!... Di ce să nu șie bine?.. Iē-ți bani și te du cât mai iute!...

Pavăl și-o lurt șerpariu cu bani și s'o dus. Pă când o ajuns la casa lui Radu, eră mare lițitație. Tăți jidovii lițitau casa, că le plăcea, fiind așezată lângă drumul hăl mare și tare bună pântru boldă.

Pavăl, cum o ajuns, s'o dus la masă și o zăs:

-- Domnilor judecătorii!... Poftesc să nu să lițiteze mai de parte, numai să-mi spuneți, unde și cătu-i dator Radu, că plătesc eu tăt, că sănțem frați buni dela un tătă ș'o mamă!...

Domnii s'o uitat lung la Pavăl, pântrucă el nu erà îmbrăcat domnește, ci în portul lui frumos românesc, încins cu șerpar pe lângă el. Apoi judecătorii i-o spus tătă dătoria lui Radu. Atunci Pavăl și-o deslegat șerpariu și ș'o golit banii pă masă, numărând tătă dătoria lui Radu, care să ridicasă la câteva zeci de mii de zloți. După ce-o plătit tătă dătoria, Pavăl o rugat pă judecătorii să scrie tătă averea pă copiii lui Radu și Radu să aibă drept numa de folosănță, da să sccată bani di pă iè uări s'o vândă, să nu poată.

Rădu văzând, ce-a făcut Pavăl pântru el, l-a cuprins un plâns greu și s'o rugat de iertare.

-- Te iert frate, că știu eu, că nu tu ai fost hăl rău împotriva mē, că pustia de jinars, ce s'o încuibat în capu tău, în hei opt ai cât aj cătunit. Tu mi-ai vrut mult rău în rătăcirea ta. Dumnezo însă mi-a scos nainte o comoară, din care am făcut biserica, am cumpărat moșii boierului și tăt din ahēia comoară am răscumpărat astăzi și averea ta, care erà cât p'aci să încapă pă mâna jidovilor. Și amu jură-te înaintea lui Dumnezo și în fața oamenilor, că nu-i mai bē. Vină apoi la mine, să-ți dau un car cu patru boi, o vacă cu lapte și zecē în așey săi și un om între gemeni, nu coada satului ca amu!...

De atunci, Radu s'o făcut om de treabă. Tătă săptămâna lucră, iar duminca să duceà și el cu frate-so la biserică și cântă și el în strană: „Doamne strigat-am cătră tine, auzi-mă și pă mine Doamne!...” O rămas apoi și iel fruntaș în sat, om harnic și cu multă rânduială, cum o mai fost odată, înainte de a să duce la cătănie.

— Sfârșit —

(Auzită dela Vasile Colofi, de 89 ani, din Cojocna).

Adunată de MARIA COJOCNEANU
învățătoare.

Medicina poporană.

Din comuna Parța—Timiș-Torontal.

Descânteece.

În această comună descânteecele se folosesc aproape numai la două feluri de boale, *deochiu* și la *incolăcit*. Orice om, care se îmbolnăvește cu simptome de fierbințeală și durere de cap cu o slăbiciune generală în urma febrei, se crede, că este *deochiat*. De-

ochiul se prinde și de animale, nu numai de om. Când cineva se miră de ceva, atunci cu siguranță, că cel privit va fi deochiat; bunăoară că cineva vede un copil sau animal frumos și își exprimă părerea de bine prin exclamațiuni de mirare, copilul sau animalul va suferi de deochiu. Inșă ca să se deoache copilul, trebuie să se scuipe de trei ori, zicând: „ptu... ptu... țiganule!” Sau înmoindu-se degetul cel mic dela mână în gură, să se facă cu el cruce de trei ori pe fruntea copilului, zicând: „Cu degetul mic, să nu-i fie nimic!”... La animale e de ajuns să se scuipe de trei ori. Dacă totuși cineva s'a deochiat, trebuie dus la descântătoare, care îi descântă, stringând cărbuni într'o ulcică cu apă. În decursul descântării, baba cascade de multe ori și după cum cascade, așa de tare e deochiat cel bolnav. După ce s'a descântat, se dă celui deochiat să bea din apă și se unge pe cap, pe gât pe mâini și pe piept cu ce mai rămâne, făcându-i-se cu degetul mic înmuiat în apă, cruce de trei ori pe frunte și zicând: „Cu degetul mic, să nu-i fie nimic!”...

Când cineva suferă de dureri abdominale se zice, că a intrat *incolăcitul**) în el el, care îl sucește la mațe și îi provoacă acele dureri, cari nu vor dispărea, decât numai prin descântec, care va alunga *incolăcitul*.

De deochiu.

Fuși giochi
Dănră ochi,
Dăn creii capului,
Dăn fața obradzului,
Nu umflă,
Nu săgîcîta,
În cap la (cutare) nu mai săgîia,
Că nu cîe măi poacîe țânîa,
În codri nîgri ce-oi mîna,
Ungîe-î iarba năpăscută
Și apa năbăută
Și drumurili năumblacîe
Și fântânîli năsăcacîe.

* * *
Fuși giochi dăn capu lu (cutare)
Că (cutare) nu cîe poacîe țânîa
Și nu cîe poacîe purtă,
La pămînt ci-î așădză,
Dăn cap, dăn călcăni,
Dăn noauădzăci și noauă dă vâni.
Stămpără-cîe, potolîescîe-cîe!
Cum să potolîescîe focu
Așa să să potolîescă giochiu!

De incolăcit.

Plîcă (cutare) pră caliē,
Pră cărariē
Și să'nțani cu incolăcîtu 'n caliē:
— Incolăcîit dă noauădzăci și
noauă dă fîluri,
Nu poči,
Nu străcîni, **
Nu săgîcîta,
Nu gîungîia,
La pămînt ci-î așădză,
Că (cutare) nu cîe poacîe purtă.
Cum îș lingă ă oaîa miēlu
Și vaca vițalu
Așa să să lingă incolăcîitu dala
(cutare),
Ca să ugîască *** curat, luminat,
Ca Maica Prîcîcîestă cum l-o lăsat,
Cu gura ci-am dăscănfat,
Cu cuțatu ci-am tăiat,
In codri nîgri ci-am mînat
Ungîe îs cășali pustai
Și cocoș nu cîntă.

Culese de DR. ION BOSICA.

*) Incolăcitul = diavolul, închipuit probabil ca șarpe, care se „incolăcește”.

** a străcîni = a săgeta scurt și puternic. *** a ugî = a rămâne.

Pagina literară.

Strigoii.

Eram încă copilandru și umblam la școală la oraș, cum însă vîptuiam de-acasă, trebuia din când în când să mă arunc după provizii și schimburi.

Așa nimerii odată, în seara de Sf. Gheorghe. N'am pășit bine peste pragul casei și mama mă întâmpină cu un fel de ușurare în glas:

-- Bine, că te-a adus Dumnezeu, dragul mamei! Eram foarte îngrijorată, că oare cine se va culca de seară în ușa grajdului, să păzească vacile de strigoii. Am pus eu, nu-i vorba rug pe la uși și oblon, dar „el“ poate intra și prin vre-o crepătură din perete. Vezi, tu ești cel mai mare și mai curajos, pe ceilalți nu mă pot bizui...

Eram măgult de atîta încredere din partea mamei, arătată în fața fraților mei mai mici, eram și fericit totodată, că pot să mă revanșez într'un fel față de biata mamă, care-mi arată o iubire deosebită.

De fapt eu nu mă temeam de strigoii, pentru simplul motiv, că nu credeam în existența lor.

Mămă gîndit o clipă să încerc s'o convîng, că nu există strigoii, dar știam, că mă voiu trudi înzădar. Am încercat eu altădată — după lecturi, cari combat superstițiunile — să-i demonstrez că descîntecele de deochi, de bubă, roșeață, etc., sunt numai o îngrămădire de cuvinte fără sens și deci prin sine n'au nici o putere de vindecare și... s'a supărat! Mi-a spus cu adîncă și sinceră amărăciune, că sunt un necredincios și un păgân... Astfel am renunțat la o discuție pe această temă.

-- Fii pe pace mamă! Mă voiu culca în grajd și vai de acela strigoii, care va îndrăzni să dea față cu minel!..

Nu sfârșesc această amenințare la adresa strigoiiului, când intră pe ușă fătul. Imi aduce la cunoștință că părintele dorește să mă vadă încă în astă seară. Ii spun, că după cină mă voiu duce pe la dănsul; iar pe mama, care-și vedeă amenințat planul prin această intervenție neprevăzută, o liniștește, asigurându-o, că nu voiu sta mult și încă înainte de ora când pornesc strigoii, voiu fi la post. Am cinat la repezeală ș'am plecat.

Afară era vreme liniștită. Și cum se inserase binișor, eră întunec besnă. Stelele se aprindeau pe rând, una câte una, ca și când le-ar aprinde cineva, care din veci îndeplinește cu indiferență această slujbă plicticoasă.

Voiu fi fost la jumătatea drumului, când aud din față niște strigăte desperate de femeie:

— Huo... Huo... huol!...

Dar nu-mi iese bine din urechi ecoul acestor strigăte, când părul mă se adună măciucă în vârful capului... Ce eră, Doamne? Un bocănit cadentat, ce numai o roată de car rostogolită cu putere l-ar putea provoca. Într'adevăr eră o roată misterioasă. Roata venia din direcția strigătului!.. Deodată am crezut, că pricep totul: Strigoii!..

Doar auzisem dela femeile, cari veneau cu furca la noi — când eram mic — că strigoii iau diferite forme, ca: veșcă de caș, de sită. Și mai ales de roată de car... Și iată că povestea cu strigoii nu mi-se păru acum numai o poveste, ci un adevăr!... Aceste gânduri au poposit o clipă în mintea mea, dar numai o clipă, căci n'aveam timp de pierdut. Bocănitul se auzea tot mai aproape, tot mai răsunător... Strigoii se apropiă de mine tot mai mult... Trebuie să iau o hotărâre. Să fug?... La ce bun!.. El tot m'ar ajunge. Și ar fi mai rău să știe, că nu-e frică de el!..

Pe când să iau o hotărâre potrivită situației, misterioasa roată trecu pe lângă mine ca vântul, fără să mă atingă. Mi-am recăpatat cumpătul și fără să privesc înapoi, am pornit mai departe...

Când ajung la curba drumului lângă Lugujanu, unde trebuia să schimb direcția spre Chira, văd pe pod o umbră nedeslușită, având forma unui Centaur în miniatură. Spaima iarăși mă copiește! Mă prind niște fiori reci... Dar să fug n'aveam încotro, toate căile îmi erau închise: înapoi eră strigoii, în față alt monstru! N'aveam ce face, decât să mă apropii, însă cu multă prudență, ca să nu fiu atacat pe neașteptate.

— Bună seara — zic eu.

— Seara bună — răspunde un glas, în care recunoscui acelaș glas de femeie, care strigă înainte atât de sinistru!

— Ce faci aici, lele? — întreb eu încălzindu-mă un pic la inimă din spaima ce-am tras.

— Da, da mă rog, vin dela strungă cu laptele. Și nu știu cum dracu s'o întâmplat, că mi-o căzut roata dela căruț și mi-s'o vărsat laptele, iar afurisitul de măgar nu vrea să stea, ca să pot căuta roata.

O femeie stătea în fața unui măgar prins între rudele unui căruț cu două roate, cu care se căra laptele dela turmă. Măgarul, probabil flămând, n'avea răbdare să aștepte până când femeia își vă căuta roata, care o luase razna pe drum la vale. În căruț se vedea un ciubăr alb cu capac de scândură, iar pe pământ lângă căruț,

și sub el parcă ninsese, eră tot alb din cauza laptelului, ce se vărsase în mare parte.

— Lasă lele, că-ți caut eu roata, — o mângăiai eu, pornind pe drum, în jos în urma roateii.

Deși întunericul parcă nu mai eră așa de des, totuș nu știam cum mă voiu achită de sarcina luată asupra-mi. Mi-am dat seama însă, că roata nu-i mai strigoiu, ci o roată ca toate roatele și deci fără judecată. Odată pornită pe drum la vale ea nu ține seamă de curbele, ce face drumul prin acea parte a locului, ci ia o anumită direcție și astfel la curba mare se va rostogoli în șanțul Moldovanului. Nu m'am oprit până acolo!... Dupăce tot m'am urzicat — am aflat-o culcată în șanț. Am ridicat-o și m'am îndreptat spre căruț. Aici alt necaz! Cuiul căzuse pe undeva și n'aveam, ce să vărăm în carâmbul osiei. N'aveam nici briceag să fac unul din lemn. El purta vina întregii aventuri, — bată-l pustia! Imi veni în minte o poveste cu dracul, care-și vârșe degetul în capătul osiei unui Român, care-i eră stăpân și astfel au putut ajunge acasă cu bine. Mie însă nu-mi venea pofta să fac la fel. Am recurs atunci la un gătej din gardul lui Dărgău Vasilică, pe care l'am folosit drept cuiu. Și astfel, biata femeie și a putut continua drumul spre casă, cu laptele jumătate furat de... strigoii.

M'am reintors și eu acasă, amânând întâlnirea cu venerabilul părinte pentru a doua zi la biserică. Ajuns acasă m'am culcat fără nici o grijă în ușa grajdului și am dormit dus. Toată noaptea am visat cu st.igoi, ca în copilărie, când ascultam povești despre ei, dela femeile bătrâne...

VASILE BELDEANU.

Joia mare.

Zorile s'au ivit. Se arată a fi o zi noroasă. Din seara precedentă noi copiii am adunat trei grămezi de frunze între pămii grădinei. Ne luam la întrecere — din vorbe — care va aprinde primul foc. Toți ne-am culcat cu acest gând, dornici de a fi triumfători. Somnul însă nu se lasă de copilași și zorile i-au apucat în pat!...

Tata nu se îndură să scoale copiii și zice mamei:

— Lasă-i să se odihnească, tu mulere!.. Uită-te ce somn dulce mai au. Păcat să-i trezești!...

— Bine măi omule, dar focurile cine le-o aprinde?.. este răspunsul blând al mamei.

Tata s'a dus în grădină, a aprins un foc și s'a întors în casă. Zorile s'au revărsat deabinele și copiii încep încet-încet să se trezească. Copilul cel mai mare sare repede din pat, fuge în grădină și aprinde cea de a doua grămadă de funze! Se uită apoi cu mare grijă în jurul casei să vadă cine a mai aprins vre-un foc. Imediat după aceasta își fac apariția și copilașii mai tineri, aprinzând al treilea foc.

Tata veni și el după ei. Mai răscolește puțin primul foc și se duce apoi la focul al treilea unde sunt adunați toți copiii. Își face datoria de părinte și educator, spunând copilașilor însemnătatea acestor trei focuri.

Focurile acestea în număr de trei sunt acelea la cari s'a încălzit Sf. Petru, când s'a lepădat de trei ori de Mântuitorul nostru Isus Hristos. La cântecul cocoșilor, tata spune copiilor:

— Vorbele sfinte ale Mântuitorului sunt: „De trei ori te vei lepăda de mine Petre, înainte de cântarea cocoșului!“..

Adună apoi la un loc cenușa rămasă din cele trei focuri și o îngroapă la rădăcinile pomilor, ca să-i ferească de primejdia omizilor...

S'au dus cu toții în casă. Tata — capul familiei — împărțește pe fiecare la lucrul ce are de făcut în acea zi. Rămâne ca mama și fiul cel mai mic să meargă la biserică spre a duce pomul dat pentru sufletul bunicului.. Acest pom este pregătit cu tot felul de bunătăți: prune uscate, covrigei, turtă și nuci.

Pomul — o creangă de prun — este pus în mijlocul unui cozonac și în jurul lui mai multe parastase, c'un ștergar. — Preotul sfînțește pomii și fiecare se îndreaptă apoi către casă. Mulțime de săraci și neputincioși așteaptă la ușa bisericii pomenele din pomii morților.

Preotul le face parte la toți!..

VASILE MOLDOVANU,
învățător.

La Paști.

È o zi frumoasă de primăvară. Pomii încep a înmuguri și iarba a înverzit peste tot. Satul este așa de tăcut cum n'a mai fost niciodată peste an!.. Bătrânii gârboviți de povara anilor, se

îndreaptă către locașul Domnului din culmea dealului. Țin capul înaintea și pasul li-i domol. Vorbesc mai puțin ca de obicei și înfățișarea lor îți spune, că se gândesc profund la evenimentele ce au avut loc acum nouăsprezece secole, în Ierusalim... E Vine-rea mare...

Soarele a trecut demult clinul dealului din marginea satului. Plugarii nu se mai întorc dela arat, ci se îndreaptă agale, gânditori și aproape în taină către biserică. S'au întâlnit doi la o răspântie și pășesc împreună. Vorbesc numai în șoaptă și-și răspund scurt la toate întrebările. Cugetul lor este îndreptat către suferințele Mântuitorului de pe muntele Golgota. Cunosc amănunțit viața lui Isus din școală și din predicile din fiecare duminică a preotului din sat.

Au ajuns la biserică, unde se întâlnește o bună parte din sat. Își dau mâna și spun tradiționalele cuvinte: „Dumnezeu să primească sfânta rugăciune“.

Crâsnicul trage clopotele și bate toaca ca niciodată. Dangă-tul lor se pierde armonios în desul întunec al nopții ce se așterne tot mai cu temeiu. Un cantor a sosit. În biserică s'au aprins multe lumânite de ceară. Cartea sfântă se deschide, iar bătrânul cântăreț își așează atârnațoarea ochelarilor pe după ureche... Credincioșii intrați în biserică sărută crucea și icoana dela n-ăsuță. Mai fac o mătanie și fiecare trece apoi la locul său... Clopotul și toaca sună din nou și preotul sosește. E îmbrăcat în hainele cernite cu care merge la îngropăciune. Slujba începe...

Se face prohodul Domnului. Cantorii adunați toți, cântă evlavios...

Câteva femei mai bătrâne varsă lacrimi, iar slujba continuă cu multă tristețe... Crâsnicul împarte tuturor lumânări.

În cortegiu ies bărbații, preotul și cantorii apoi femeile și tineretul. Se înconjură de trei ori sfânta biserică, în care timp lumânările nu se sting. Reintră în biserică și prohodul se sfârșește. Crâsnicul bate toaca. Clopotul nu se mai trage acum. Sunt momente cu totul neobișnuite, ce apasă greu asupra tuturor... Fiul Omului cu putere dumnezeiască este în pământ, ca orice muritor...

Moartea aceasta nemiloasă n'a cruțat nici pe Fiul Domnului, necum un om de rând!... Aci stă misterul în fața căruia orice cugetare se oprește...

Prohodul odată terminat, credincioșii se strecoară încet pe cărarea cimitirului. Se văd ca niște umbre negre, cari se pierd tot mai mult, înghițite de puterea nopții...

Liniște de mormânt s'a așternut peste întreg satul!... Ni-meni nu mai umblă pe uliță și nici o lumină nu se mai zărește prin sat. În cimitir mai pâlpaie însă ultima licărire a luminilor de ceară, puse la capul răposatilor în Domnul. Rând pe rând și acestea se sting, iar la orizont se revarsă zorile. Cocoșii au în-

cetat și ei de a cânta, iar satul se deșteaptă rând pe rând. Cup-toarele de pâine încep săardă. Se fac cozonaci, prăjituri și mai ales păscuțe din făină de grâu și brânză.

Ziua trece repede. Treburi sunt multe. Satul se culcă de vreme pentru a merge a doua zi la unu după miezul nopții la Înviere. Nu este casă în sat, dela care să nu ia parte cineva la acest măreț act!...

Ca și în seara zilei de Vinerea mare, lumea începe a merge la biserică, cu o batistă, ulciță și lumânare. Preotul este acolo. Toate candelabrele și sfeșnicele sunt aprinse...

Lumea iese din biserică cu lumânările aprinse, o înconjură de trei ori, apoi se oprește în fața ușii principale. Preotul bate de trei ori cu crucea în ușă, strigând cu glas mare: „Deschideți boieri porțile voastre ca să între Impăratul mării!...” Cineva din interior îl întreabă: „Cine este acela Impăratul mării?” A treia oară ușa se deschide, iar cantorii întonează cu veselie: „Cristos a înviat!...”

După cântarea de mai multe ori a creștinescului „Cristos a înviat”, preotul zice de trei ori: „Cristos a înviat!”, iar cei de față răspund: „Adevărat, c'a înviat”. Aceste momente sfinte produc o adâncă emoție și bucurie în rândurile celor prezenți. Se iau apoi paști în ulcelele aduse de acasă.

Ai casei s'au sculat de dimineață, s'au spălat în apa limpede de izvor, în care s'a pus un ou roșu și un ban de argint. Acum așteaptă să sosească cu paștile cel dela biserică...

Saluturile de „bună ziua” sunt înlocuite prin tradiționalul „Cristos a înviat!” și răspunsul: „Adevărat c'a înviat!”

A sosit tata cu paștile... Intră în casă și zice acelaș creștinesc salut. Apoi fiecare ia paști. După aceea pot să mânânce. Ciocnitul ouălor însă, nu le lasă timpul necesar pentru aceasta. Veselie peste tot satul și cojile ouălor roșii au împetrișat toate potecile...

Clopotele vestesc acum neconținut învierea Domnului... Dângățul lor răsună foarte departe, amintind tuturor sfânta întâmplare....

Totul e îmbrăcat în sărbătoare. Natura e primenită cu verdeață și cu flori peste tot, iar atmosfera este plină de un miros dulce...

Toți gustă din farmecul sublim al Învierii!...

VASILE MOLDDVANU
învățător

Dlui Gh. Șiclovanu. Am primit scrisoarea și mandatul cu suma trimisă. Gestul Dvoastră e nobil. Primiți călduroase mulțumiri. Abonamentul pentru Dl Dănețiu și Sariev, s'a contat așa, cum ați cerut. Abonamentul este însă 80 Lei, nu 60, cum contasem la început, când scoteam revista la șapirograf. Urmează o scrisoare.

Dlui Racotzi-Feiurdeni. Am primit materialul. Vă mulțumim pentru toate. O parte din material l-am publicat în acest număr. Mai trimiteți-ne.

A doua zi de Paști, Societatea de lectură „Vlăstarul“, și-a ținut a patra ședință culturală. Au participat membrii ei localnici. S'au desbătut lucruri interesante și importante pentru revistă. S'a format un comitet de susținere al revistei, compus din membrii fondatori și activi, cari sunt notați pe pagina doua a copertei. Mulțumim participanților. Comitetul a aranjat o petrecere a treia zi de Paști, sub conducerea Dlui Dr. I. Bosica și a Dlui notar I. Palu. Venitul s'a destina revistei. S'a realizat un venit curat de 1801. Lei, cari au intrat în casieria „Vlăstarului“. Mulțumim aranjatorilor.

Având în vedere, că în țară mai sunt câteva reviste, cari poartă titlul de „Vlăstarul“, deși nu de folklor, membrii societății „Vlăstarul“, au hotărât schimbarea numelui revistei noastre. De azi înainte se va numi „Vlăstarul Câmpiei“. — Rugăm pe On. noștrii colaboratori să ia cunoștință.

Dl Chifor Romulus. — Povestea se va publica. În numărul acesta nu s'a putut, dar în cel viitor. Mai trimiteți-ne.

Intâmpinăm greutăți mari cu scoaterea revistei. Rugăm stăruitor pe On. abonați să ne trimită abonamentul. Dacă nu dorește să ne primească revista, să ne achite numerele primite și să ni-l restituie pe acesta. Noi nu voim să trimitem cu sila nimănui. Mulțumim călduros tuturor aceluia, cari au înțeles să ne ajute, plătindu-și abonamentul la timp.

Cărți — Reviste primite:

- „Neamul Românesc pentru popor“, Anul XXI. No. 7.
„Neamul Românesc pentru popor“, Anul XXI. No. 8.
„Răsai Soare“, Anul II. No. 11 — Blaj.
„Colegialitatea“, Anul I. No. 1 — Liceul G. B. Cluj.
„Foaia Noastră“, Anul VIII. — No. 337—337 Cluj.

A V I Z.

Abonamentul Dv. expiră la pentru care
datorați cu suma de Lei ca abonament pe acest timp.
Mai aveți de plătit încă Lei Vă rugăm a expedia abo-
namentul, ca să nu fim nevoiți a Vă sista trimiterea revistei.

REDAȚIA

„Vlăstarul Câmpiei“, Revistă de folklor și artă poporană,
cu sediul în comuna Cojoena, jud. Cluj.

Dsale Dmii

.....

.....

Comuna

Oficiul

Str. Nr. Județul
